

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

ZAKLJUČNA STROKOVNA NALOGA VISOKE POSLOVNE ŠOLE
**ANALIZA UČINKOVITOSTI SLOVENSКИH DOMOV
UPOKOJENCEV**

IZJAVA O AVTORSTVU

Podpisana Lucija Cvek, študentka Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, avtorica predloženega dela z naslovom Analiza učinkovitosti slovenskih domov upokojencev, pripravljenega v sodelovanju s svetovalcem red. prof. dr. Maksom Tajnikarjem.

IZJAVLJAM

1. da sem predloženo delo pripravila samostojno;
2. da je tiskana oblika predloženega dela istovetna njegovi elektronski obliki;
3. da je besedilo predloženega dela jezikovno korektno in tehnično pripravljeno v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, kar pomeni, da sem poskrbela, da so dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih uporabljam oziroma navajam v besedilu, citirana oziroma povzeta v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani;
4. da se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del (v pisni ali grafični obliki) kot mojih lastnih – kaznivo po Kazenskem zakoniku Republike Slovenije;
5. da se zavedam posledic, ki bi jih na osnovi predloženega dela dokazano plagiatorstvo lahko predstavljalo za moj status na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani v skladu z relevantnim pravilnikom;
6. da sem pridobila vsa potrebna dovoljenja za uporabo podatkov in avtorskih del v predloženem delu in jih v njem jasno označila;
7. da sem pri pripravi predloženega dela ravnala v skladu z etičnimi načeli in, kjer je to potrebno, za raziskavo pridobila soglasje etične komisije;
8. da soglašam, da se elektronska oblika predloženega dela uporabi za preverjanje podobnosti vsebine z drugimi deli s programsko opremo za preverjanje podobnosti vsebine, ki je povezana s študijskim informacijskim sistemom članice;
9. da na Univerzo v Ljubljani neodplačno, neizključno, prostorsko in časovno neomejeno prenašam pravico shranitve predloženega dela v elektronski obliki, pravico reproduciranja ter pravico dajanja predloženega dela na voljo javnosti na svetovnem spletu preko Repozitorija Univerze v Ljubljani;
10. da hkrati z objavo predloženega dela dovoljujem objavo svojih osebnih podatkov, ki so navedeni v njem in v tej izjavi.

V Ljubljani, dne _____

Podpis študentke: _____

KAZALO

UVOD.....	1
1 STARANJE PREBIVALSTVA V SLOVENIJI	2
1.1 Vzroki in posledice staranja prebivalstva.....	2
1.2 Vpliv demografskih sprememb na javno finančne izdatke	2
2 MREŽA SOCIALNO VARSTVENIH STORITEV ZA STAREJŠE	3
2.1 Oblike socialnovarstvenih storitev za starejše	3
3 INSTITUCIONALNO VARSTVO	4
3.1 Pravna ureditev institucionalnega varstva v Sloveniji	5
3.2 Organizacije na področju institucionalnega varstva	5
4 DOMOVI STAREJŠIH OBČANOV V SLOVENIJI	6
4.1 Osnovna in socialna oskrba.....	6
4.2 Financiranje storitev v domovih starejših občanov	7
4.2.1 Oprostitev plačila storitev institucionalnega varstva.....	8
4.3 Razpoložljivost kapacitet.....	8
4.4 Sistem dolgotrajne oskrbe	9
5 UČINKOVITOST	9
5.1 Učinkovitost v menjavi	10
5.2 Učinkovitost v proizvodnji.....	11
5.3 Učinkovitost v proizvodnji in menjavi	12
6 TEHNIČNA UČINKOVITOST	12
7 PODATKI	14
8 ANALIZA UČINKOVITOSTI.....	15
9 REZULTATI ANALIZE	17
9.1 Učinkovitost z vidika zaposlenih na uporabnika in sredstev na uporabnika.....	17
9.2 Učinkovitost z vidika stroškov na uporabnika in zaposlenih na uporabnika	18
9.3 Učinkovitost z vidika stroškov na uporabnika in sredstev na uporabnika.....	19
9.4 DEA-analiza učinkovitosti z vidika uporabnikov, sredstev in zaposlenih	20

9.5	DEA-analiza učinkovitosti z vidika uporabnikov, sredstev, zaposlenih in stroškov	22
9.6	DEA-analiza učinkovitosti z vidika prihodkov od poslovanja, sredstev in zaposlenih	23
9.7	DEA-analiza učinkovitosti z vidika prihodkov od poslovanja, sredstev, zaposlenih in stroškov	24
9.8	DEA-analiza učinkovitosti z vidika uporabnikov, prihodkov od poslovanja, sredstev, zaposlenih in stroškov	26
SKLEP		27
LITERATURA IN VIRI		28
PRILOGE		31

KAZALO TABEL

Tabela 1:	Rezultati učinkovitosti z vidika uporabnikov, sredstev in zaposlenih	20
Tabela 2:	Najmanj učinkoviti domovi z vidika uporabnikov, sredstev in zaposlenih.....	20
Tabela 3:	Rezultati učinkovitosti z vidika uporabnikov, sredstev, zaposlenih in stroškov	22
Tabela 4:	Najmanj učinkoviti domovi z vidika uporabnikov, sredstev, zaposlenih in stroškov	22
Tabela 5:	Rezultati učinkovitosti z vidika prihodkov od poslovanja, sredstev in zaposlenih	23
Tabela 6:	Najmanj učinkoviti domovi z vidika prihodkov od poslovanja, sredstev in zaposlenih	24
Tabela 7:	Rezultati učinkovitosti z vidika prihodkov od poslovanja, sredstev, zaposlenih in stroškov	24
Tabela 8:	Najmanj učinkoviti domovi z vidika prihodkov od poslovanja, sredstev, zaposlenih in stroškov	24
Tabela 9:	Rezultati učinkovitosti z vidika uporabnikov, prihodkov od poslovanja, zaposlenih in stroškov	26
Tabela 10:	Najmanj učinkoviti domovi z vidika uporabnikov, prihodkov od poslovanja, sredstev, zaposlenih in stroškov	26

KAZALO SLIK

Slika 1:	Tehnična in alokacijska učinkovitost.....	13
Slika 2:	Učinkovitost z vidika zaposlenih na uporabnika in sredstev na uporabnika	17
Slika 3:	Učinkovitost z vidika stroškov na uporabnika in zaposlenih na uporabnika.....	18

Slika 4: Učinkovitost z vidika stroškov na uporabnika in sredstev na uporabnika	20
---	----

KAZALO PRILOG

Priloga 1: Podatki o slovenskih domovih upokojencev.....	1
Priloga 2: Rezultati DEA analize z vidika uporabnikov, sredstev in zaposlenih.....	5
Priloga 3: Rezultati DEA analize z vidika uporabnikov, sredstev, zaposlenih in stroškov	7
Priloga 4: Rezultati DEA analize z vidika prihodkov od poslovanja, sredstev in zaposlenih	9
Priloga 5: Rezultati DEA analize z vidika prihodkov od poslovanja, sredstev, zaposlenih in stroškov	11
Priloga 6: Rezultati DEA analize z vidika uporabnikov, prihodkov od poslovanja, sredstev, zaposlenih in stroškov.	13

SEZNAM KRATIC

angl. – angleško

CSO – center starejših občanov

DEA – metoda ovojnice podatkov (*data envelopment analysis*)

DSO – dom starejših občanov

DU – dom upokojencev

UVOD

Evropske države, med njimi tudi Slovenija, se soočajo z največjimi demografskimi spremembami v zgodovini človeštva. Hitro naraščanje deleža starejših, predvsem pa starejših od 80 let, povečuje pritisk na institucije, ki starostnikom v tretjem obdobju življenja nudijo socialno in varstveno oskrbo. V Sloveniji tovrstne storitve zagotavljajo domovi starejših občanov oziroma domovi upokojencev. Javno mrežo slovenskih domov za starejše sestavljajo javni domovi za starejše, ki so v lasti Republike Slovenije, in zasebni domovi, ki jim je bila za opravljanje dejavnosti institucionalnega varstva podeljena koncesija. V okviru javne službe izvajajo domovi, tako javni kot zasebni, zdravstvene, socialnovarstvene storitve ter gospodarsko tržno dejavnost. Zaradi narave dejavnosti, ki jo opravljajo domovi starejših občanov, njihovo poslovanje zelo slabo poznamo. Ker je uspešnost domov v veliki meri odvisna od smotrne porabe virov, s katerimi razpolagajo, je analiza učinkovitosti ključna za razumevanje njihovega delovanja.

Namen zaključne strokovne naloge je predstaviti področje institucionalnega varstva in analizirati tehnično učinkovitost posameznih domov v Sloveniji. S tem želimo odgovoriti na zastavljeno **raziskovalno vprašanje**, ali obstajajo razlike v tehnični učinkovitosti med slovenskimi domovi za upokojence ter ali lahko slovenske domove upokojencev razvrstimo po tehnični učinkovitosti v določene skupine.

Cilj zaključne strokovne naloge je preučiti bistvene pojme s področja institucionalnega varstva in učinkovitosti ter s pomočjo empirične raziskave analizirati učinkovitost posameznih domov.

Metodologija dela pri teoretičnem delu zajema metodo deskripcije, pri empiričnem delu pa kvantitativno metodo raziskovanja.

Zaključna strokovna naloga je razdeljena na več poglavij. V prvem poglavju pojasnimo trenutno demografsko stanje v Sloveniji ter opišemo posledice staranja prebivalstva. Nadaljujemo z opredelitvijo namena socialnega varstva ter naštejemo oblike pomoči, ki jih starostnikom zagotavlja država. V tretjem poglavju razložimo trenutno pravno ureditev institucionalnega varstva ter katere institucije so s tem področjem neposredno povezane. Četrto poglavje je namenjeno domovom upokojencev, kjer podamo število izvajalcev v Sloveniji ter opišemo oblike oskrbe in načine financiranja storitev. V petem in šestem poglavju so podana teoretična izhodišča o učinkovitosti, ki so potrebna za razumevanje analize. Peto poglavje je namenjeno alokacijski učinkovitosti in Paretovim pravilom učinkovitosti, šesto pa opredeljuje tehnično učinkovitost. Sledi poglavje o podatkih, tu opišemo, s kakšnimi podatki smo razpolagali in kako smo dostopali do njih. V osmem poglavju je predstavljen potek analize ter metoda ovojnice podatkov (*data envelopment analysis*) (v nadaljevanju DEA), ki smo jo uporabili za izračun mer tehnične učinkovitosti. V zadnjem, devetem poglavju so prikazani diagrami, ki prikazujejo tehnično učinkovitost posameznih domov in rezultati DEA-analize.

1 STARANJE PREBIVALSTVA V SLOVENIJI

Procesu staranja prebivalstva se ni mogoče izogniti. Spremembe v starostni strukturi prebivalstva so del demografskega prehoda, do katerega pride, kadar prebivalstvo preide iz visokih ravni rodnosti in umrljivosti na nizke. Ker sta nizka rodnost in daljša življenjska doba značilni predvsem za razvite države, ga lahko razumemo tudi kot prehod iz tradicionalnih v moderne družbe. Demografski prehod traja več desetletij ali celo stoletij, končal pa naj bi se, ko se rodnost in umrljivost ustalita na nizki ravni (Šircelj, 2009, str. 18).

1.1 Vzroki in posledice staranja prebivalstva

Staranje družbe je proces, ki ga povzroča več dejavnikov, vendar je ključni dejavnik zmanjševanje rojstva otrok. Znižanje rodnosti pod raven, ki bi še zagotavljala enostavno obnavljanje prebivalstva, povzroča zmanjšanje stopenj naraščanja prebivalstva in predstavlja začetek procesa staranja prebivalstva (Šircelj, 2009, str. 19). Staranje prebivalstva je povzročeno tudi z zniževanjem smrtnosti, vendar le, kadar smrtnost znižujemo pri starejših prebivalcih, saj z zniževanjem smrtnosti med mlajšo populacijo prispevamo k pomlajevanju prebivalstva (Malačič, 2008, str. 794). Zniževanju rodnosti in smrtnosti se kot vzrok staranja prebivalstva pridružijo še selitve. Selijo se lahko ljudje vseh starosti, vendar ker so selivci večinoma mladi, pravimo, da priseljevanje staranje zavira, odseljevanje pa ga pospešuje (Šircelj, 2009, str. 20).

Starejši od 65 let v Sloveniji trenutno predstavljajo 19,8 % prebivalstva (SURs, 2019). Ob predpostavki uresničitve projekcij gibanja prebivalstva EUROPOP 2013 bo ta delež leta 2060 narasel na 30 %, kar pomeni, da bo proces staranja prebivalstva v Sloveniji intenzivnejši kot v drugih državah Evropske unije (UMAR, 2017, str. 15). Po podatkih Statističnega urada RS v Sloveniji že beležimo negativni naravni prirast, ki znaša -0,4 na tisoč prebivalcev. Zaradi zmanjšanja števila rojstev v Sloveniji se bodo v prihodnosti zmanjšale potrebe po ustanovah za varstvo, vzgojo in izobraževanje otrok, povečale pa se bodo potrebe po ustanovah za izobraževanje in varstvo starejših (Šircelj, 2009, str. 20).

Posledice negativnih demografskih gibanj bodo vidne na različnih področjih, predvsem pa se bodo odrazile na trgu dela in izobraževanju, v javnih izdatkih za sisteme socialne zaščite, vključenosti starejših v družbo ter na splošni kakovosti življenja starejših (UMAR, 2017, str. 6).

1.2 Vpliv demografskih sprememb na javno finančne izdatke

Slovenija se uvršča med države s pričakovanim zelo visokim povečanjem izdatkov, povezanih s staranjem. Ob predpostavki, da Slovenija ne spremeni svojih politik, projekcije predvidevajo povišanje izdatkov z 21,9 % bruto domačega proizvoda (v nadaljevanju BDP) v letu 2016 na 28,2 % BDP v letu 2070 oziroma za 6,3 odstotne točke, kar je eno najvišjih

povišanj med državami Evropske unije. Bolj kot v Sloveniji se celotni izdatki povečajo le na Malti in v Luksemburgu (UMAR, 2019, str. 1). Najbolj se bodo povišali izdatki za pokojnine, zdravstvene storitve in storitve dolgotrajne oskrbe. Dvig izdatkov za pokojnine naj bi bil v Sloveniji celo najvišji med vsemi državami Evropske unije. Skupni znesek izdatkov javnih pokojnin naj bi se z 11 % BDP v letu 2020 povečal na 15,6 % BDP v letu 2050. Izdatki se bodo v tolikšnem obsegu povečali zaradi sprememb v razmerju delovno aktivnih in upokojencev ter zaradi upokojitve najštevilčnejše generacije, ki bo zaradi daljše življenjske dobe tudi dalj časa prejemala pokojnino (Evropska komisija, 2019, str. 18).

2 MREŽA SOCIALNO VARSTVENIH STORITEV ZA STAREJŠE

Področje socialnega varstva je podrobneje opredeljeno v Resoluciji o nacionalnem programu socialnega varstva 2013–2020 (Ur. l. RS, št. 39/13, v nadaljevanju ReNPSV13-20), ki pravi, da je namen socialnega varstva v Republiki Sloveniji omogočanje socialne varnosti in socialne vključenosti vseh državljanov in drugih prebivalcev Republike Slovenije. Država in lokalne skupnosti so v okviru politik socialnega varstva dolžne zagotavljati pogoje, v katerih posamezniki lahko, v povezavi z drugimi osebami v družinskem, delovnem in bivalnem okolju, ustvarjalno sodelujejo in uresničujejo svoje razvojne možnosti ter s svojo dejavnostjo dosegajo raven kakovosti življenja, ki je primerljiva z ravni kakovosti življenja drugih prebivalcev Republike Slovenije.

Zakon o socialnem varstvu (ZSV, Ur. l. RS, št. 3/07 – uradno prečiščeno besedilo, 23/07–popr., 41/07–popr., 61/10–ZSVarPre, 62/10–ZUPJS, 57/12, 39/16, 52/16–ZPPreb-1, 15/17–DZ, 29/17, 54/17, 21/18 –ZNOrg, 31/18–ZOA-A in 28/19) določa, da imajo storitve socialnega varstva naravo pravice, kar pomeni, da posameznik, ki potrebuje posamezno storitev, lahko uveljavlja pravico do nje po predvidenem postopku. Uveljavljanje pravic do socialnovarstvenih storitev v skladu z ZSV poteka po načelih enake dostopnosti in proste izbire oblik za vse upravičence pod enakimi pogoji in po načelih socialne pravičnosti. Upravičenci do storitev so državljani Republike Slovenije, ki imajo stalno prebivališče v Sloveniji, ter tujci, ki imajo dovoljenje za stalno prebivanje v Sloveniji.

2.1 Oblike socialnovarstvenih storitev za starejše

Oblike socialne pomoči, ki jim pravimo formalna pomoč, se lahko izvajajo v treh sektorjih socialnega varstva, in sicer (Hlebec & Mali, 2013, str. 30):

- v javnem sektorju: domovi starejših občanov, centri za socialno delo, ponudniki drugih javnih storitev v bivalnem okolju;
- v zasebnem sektorju: zasebni ponudniki institucionalnega varstva s koncesijo ter ponudniki servisov pomoči na domu;
- v nevladnih in prostovoljskih organizacijah: društva upokojencev in skupine ljudi za samopomoč.

Starostnikom so v obsegu formalne pomoči zagotovljene različne storitve. Glede na zmožnosti in potrebe posameznika lahko te storitve potekajo v domačem okolju ali pa v okviru institucionalne oskrbe, ki se izvaja v domovih starejših občanov. V domačem okolju se starejšim zagotavljajo storitve, kot so pomoč na domu, socialna oskrba na domu, storitveni servis in patronažno varstvo. V okviru dejavnosti, ki jih izvajajo domovi starejših občanov, so jim na voljo tudi storitve dnevnih centrov, dnevnega varstva ali varovana stanovanja (Skupnost socialnih zavodov Slovenije, 2014, str. 9–13).

Omenjene storitve so namenjene starostnikom, ki zaradi težav, povezanih s staranjem, potrebujejo pomoč pri nekaterih dejavnostih, v osnovi pa so še zmožni lastne oskrbe in samostojnega življenja. Storitve institucionalnega varstva oziroma namestitvev v domu je namenjena starostnikom, ki se zaradi hujših zdravstvenih težav ne zmorejo več samostojno oskrbovati ter potrebujejo neposredno pomoč in nadzor (Skupnost socialnih zavodov Slovenije, 2014, str. 14).

Pomembnost dolgotrajne oskrbe je poudarjena tudi v Evropski listini pravic in odgovornosti starejših, potrebnih dolgotrajne oskrbe in podpore, ki pravi, da je človeško dostojanstvo ne glede na leta vedno enako in vedno »mlado«, starost in odvisnost pa sama po sebi ne opravičujeta omejevanja katere koli od človekovih pravic in svoboščin. Tistim starejšim, katerih oskrba je že ali pa še bo postala odvisna od drugih, Evropska unija priznava in spoštuje pravico do življenja v dostojanstvu in neodvisnosti ter do vključenosti v družbeno in kulturno življenje (Evropska komisija, 2010, str. 3).

3 INSTITUCIONALNO VARSTVO

ZSV s 16. členom institucionalno varstvo opredeli kot vse oblike pomoči v zavodu, v drugi družini ali drugi organiziranimi obliki, s katerimi se upravičencu nadomešča ali dopolnjuje funkcije doma in lastne družine.

Institucionalno varstvo vključuje (Skupnost socialnih zavodov Slovenije, 2014, str. 15):

- osnovno oskrbo, v katero je vključeno bivanje, organiziranje prehrane, tehnična oskrba in prevoz;
- zdravstveno oskrbo, ki zajema zdravstveno nego, fizioterapijo in delovno terapijo;
- socialno oskrbo, ki je strokovno vodena dejavnost, namenjena izvajanju vsebin socialne preventive, terapije in vodenja upravičencev.

Slovenija za starejše prebivalce skrbi na izrazito institucionalen način, kar pomeni, da je pri nas razvito predvsem domsko varstvo, manj pa druge oblike pomoči, ki bi starostnikom omogočale, da bi ob potrebni pomoči čim dlje samostojno skrbeli zase v domačem okolju. V začetnem obdobju razvoja dejavnosti institucionalnega varstva je bilo izvajanje storitev izključno v pristojnosti države. Zaradi hitrega naraščanja potreb po domskem varstvu država sama ni več zmogla zagotavljati kapacitet, s katerimi bi uravnotežila ponudbo in

povpraševanje. Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti je zato v izvajanje predmetne javne službe s podelitvijo koncesij vključilo zasebni kapital (Pitz Prasl, 2012, str. 18).

3.1 Pravna ureditev institucionalnega varstva v Sloveniji

V Sloveniji trenutna pravna ureditev omogoča izvajanje institucionalnega varstva starejših na tri načine (Pitz Prasl, 2012, str. 19):

- v javnih socialnovarstvenih zavodih, ki so v lasti Republike Slovenije ali v solastnini Republike Slovenije in občin;
- v zasebnih domovih za starejše preko koncesijske pogodbe;
- v okviru druge družine, posebna oblika dejavnosti institucionalnega varstva, katere temelj je dovoljenje za delo.

Področje institucionalnega varstva pri nas še ni enotno urejeno, zato ga posredno urejajo različni predpisi in akti. Temeljni pravni vir je ZSV, iz njega pa so izpeljani naslednji podzakonski akti:

- Pravilnik o opravljanju socialnovarstvenih storitev;
- Pravilnik o standardih in normativih socialnovarstvenih storitev;
- Pravilnik o koncesijah na področju socialnega varstva;
- Resolucija o nacionalnem programu socialnega varstva za obdobje 2013–2020;
- Pravilnik o postopkih pri uveljavljanju pravice do institucionalnega varstva;
- Pravilnik o minimalnih tehničnih zahtevah za izvajanje socialnovarstvenih storitev;
- Pravilnik o metodologiji za oblikovanje cen socialnovarstvenih storitev;
- Uredba o merilih za določanje oprostitev pri plačilih socialnovarstvenih storitev;
- Pravilnik o obrazcih zahteve za oprostitev plačila socialnovarstvene storitve;
- Pravilnik o opravljanju socialnovarstvenih storitev na podlagi dovoljenja za delo in vpisa v register;
- Pravilnik o reševanju ugovorov zoper opravljeno socialnovarstveno storitev in
- Pravilnik o izvajanju inšpekcijskega nadzora na področju socialnega varstva.

3.2 Organizacije na področju institucionalnega varstva

Najpomembnejša organizacija, ki deluje na področju institucionalnega varstva, je Skupnost socialnih zavodov Slovenije. Skupnost predstavlja pravno osebo javnega prava, njen primarni namen pa je povezovanje vseh izvajalcev institucionalnega varstva starejših ter posebnih skupin odraslih na območju Slovenije. Skupnost deluje od leta 1967, ustanovljena pa je bila na podlagi Zakona o zavodih in Zakona o socialnem varstvu.

Pomembne naloge skupnosti so vzpostavitev in vodenje enotnega informacijskega sistema izvajalcev storitev, vodenje centralne zbirke podatkov, zastopanje interesov izvajalcev pri oblikovanju normativnih podlag za delo, svetovanje vsem domovom na področju Slovenije ter spodbujanje nadaljnjega razvoja institucionalnega varstva starejših. S svojim delovanjem si skupnost prizadeva za ohranjanje vzdržnosti sistema, izboljšanje dostopnosti do storitev ter za prosto izbiro izvajalca. Prosta izbira izvajalca se nanaša na dejstvo, da ima vsak posameznik pravico, da si sam izbere zanj najprimernejšo obliko pomoči, pri tem pa ni diskriminiran zaradi izbire izvajalca (Skupnost socialnih zavodov Slovenije, 2019a).

Ostale institucije, ki so neposredno povezane z izvajanjem institucionalnega varstva (Skupnost socialnih zavodov Slovenije, 2014, str. 6–8), so:

- Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti; pristojni organ na področju socialnega varstva;
- Ministrstvo za zdravje;
- Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije;
- Nacionalni inštitut za javno zdravje;
- Inštitut Republike Slovenije za socialno varstvo, nudi strokovno podporo razvoju socialne politike, s poudarkom na socialnem in invalidskem varstvu ter družinski politiki;
- Socialna zbornica Slovenije, osrednje strokovno združenje na področju socialnega varstva;
- Skupnost centrov za socialno delo Slovenije;
- socialna inšpekcija, ki deluje v okviru Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti in izvaja inšpekcijski nadzor na področju socialne dejavnosti.

4 DOMOVI STAREJŠIH OBČANOV V SLOVENIJI

Dejavnost institucionalnega varstva po podatkih Skupnosti socialnih zavodov v Sloveniji opravlja 97 domov upokojencev. Od tega je 52 javnih domov, ki so v lastništvu države, ter 45 zasebnih domov, ki dejavnost izvajajo preko koncesijske pogodbe (Skupnost socialnih zavodov Slovenije, 2019b).

4.1 Osnovna in socialna oskrba

Osnovna oskrba v domovih starejših občanov zajema bivanje, organiziranje prehrane, tehnično oskrbo in prevoz. Bivanje je v domovih organizirano v eno- ali dvoposteljnih sobah, ki morajo biti primerno ogrevane ali klimatizirane. Uporabniki morajo imeti zagotovljene prostore za sanitarije in osebno nego ter skupne prostore za izvajanje programov. Organiziranje prehrane vključuje nabavo, pripravo ter ustrezno postrežbo. Jedilnik mora biti prilagojen zdravstvenemu stanju uporabnika, hrano pa mu morajo zaposleni po potrebi tudi razrezati, sesekljati ali spasirati. Tehnična oskrba zajema vzdrževanje opreme, prostorov,

objekta in okolice (Pravilnik o standardih in normativih socialnovarstvenih storitev, Ur. l. RS, št. 45/10, 28/11, 104/11, 111/13, 102/15, 76/17 in 54/19).

V okviru socialne oskrbe se izvajajo naloge varstva in posebne oblike varstva. Varstvo uporabnikov pomeni nudenje pomoči pri vzdrževanju osebne higiene in pri izvajanju dnevnih dejavnosti, kot so vstajanje, oblačenje, hoja, komunikacija in orientacija (Skupnost socialnih zavodov Slovenije, 2014, str. 14).

Osnovna in socialna oskrba se izvajata v eni izmed štirih kategorij oskrbe (Skupnost socialnih zavodov Slovenije, 2014, str. 15):

- oskrba 1: namenjena je starejšim, ki ne zmorejo več popolnoma samostojno živeti in potrebujejo manjši obseg neposredne pomoči;
- oskrba 2: je namenjena starejšim, ki zaradi slabšega zdravstvenega stanja potrebujejo večji obseg pomoči, vendar so njihove zdravstvene težave še zmeraj relativno zmerne;
- oskrba 3: je namenjena starejšim, ki zaradi izjemno resnih zdravstvenih ali starostnih težav v celoti potrebujejo neposredno osebno pomoč;
- oskrba 4: namenjena je starostnikom z zahtevnejšimi dolgotrajnimi težavami v duševnem zdravju, ki zaradi starostne demence ali sorodnih stanj potrebujejo popolno osebno pomoč, predvsem pa nadzor.

Uvrstitev uporabnika v eno izmed teh skupin vpliva tudi na ceno, ki jo bo moral plačati za storitev institucionalnega varstva.

4.2 Financiranje storitev v domovih starejših občanov

Storitve, ki jih izvajajo domovi starejših občanov, se delijo na dve skupini, ki imata različne vire financiranja (Skupnost socialnih zavodov Slovenije, 2014, str. 14–15):

- storitve zdravstvene nege in rehabilitacije, te se financirajo iz obveznega zdravstvenega zavarovanja, kar z zdravstveno zavarovalnico uredi dom starejših;
- storitev osnovne in socialne oskrbe v domu, te storitve plača uporabnik sam.

Cene oskrbe se oblikujejo na podlagi Pravilnika o metodologiji za oblikovanje cen socialnovarstvenih storitev. Domovi si na podlagi pravil sami izračunajo ceno storitve, k njej pa mora dati soglasje Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (Skupnost socialnih zavodov Slovenije, 2014, str. 17).

Socialna inšpekcija od leta 2005 dalje ugotavlja cenovno neenako dostopnost do storitve glede na izvajalce storitev institucionalnega varstva starejših v javni mreži. Razlog je v odločitvi Vlade Republike Slovenije, ki se je v začetnem obdobju podeljevanja koncesij odločila, da pri koncesionarjih v izračun cene vključi tudi elemente stroškov naložb oziroma posojila izvajalca, kar povzroča pri koncesionarjih v povprečju 20 % višje cene od cen

storitev v javnih zavodih, uporabniki pa tako koncesionarjem mesečno ne plačujejo le storitve institucionalnega varstva, temveč tudi naložbe oziroma posojila (Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, 2019).

Povprečna cena oskrbe v javnih domovih upokojencev je leta 2018 znašala od 20,95 evra dnevno za osnovno kategorijo oskrbe, do 34,72 evra za četrto kategorijo oskrbe (SURS, 2018). Poleg standardnega obsega posamezne kategorije oskrbe lahko domovi ponujajo različne dodatne storitve, za katere se uporabniki odločijo prostovoljno. Dodatne storitve se v skladu s Pravilnikom o metodologiji za oblikovanje cen socialnovarstvenih zavodov zaračunavajo le na podlagi izkazanih in dokumentiranih dodatnih stroškov, povezanih z opravljanjem teh storitev. Dodatne storitve zajemajo opravljanje storitev čiščenja bivalnih prostorov večkrat na teden, kot je določeno s standardi za osnovno oskrbo, pomoč pri osebni higieni in izvajanju dnevnih dejavnosti v večjem obsegu od določenega za osnovno oskrbo, spremstvo po nakupih, storitve frizerja, pedikerja ipd. Cene dodatnih storitev določi organ upravljanja izvajalca, cenik pa mora biti pri izvajalcu izobešen na vidnem mestu. Izvajalec je o opravljenih storitvah dolžan voditi posebno evidenco, na računu, ki ga izstavi uporabniku, pa mora dodatne storitve prikazati ločeno od storitev oskrbe (Pravilnik o metodologiji za oblikovanje cen socialno varstvenih storitev, Ur. l. RS, št. 87/06, 127/06, 8/07, 51/08 5/09 in 6/12).

4.2.1 Oprostitev plačila storitev institucionalnega varstva

Kadar uporabnik zaradi slabšega finančnega stanja sam ne zmore plačati oskrbe v domu oziroma bi plačilo preseglo njegovo plačilno sposobnost, so zanj dolžni (do)plačevati svojci oz. drugi zavezanci za njegovo preživljanje. V primeru, da tudi svojci oz. zavezanci ne zmorejo plačila storitve oziroma bi to resno ogrozilo njihovo finančno stanje, lahko uporabnik v skladu z Uredbo o merilih za določanje oprostitev pri plačilih socialno varstvenih storitev uveljavlja pravico do oprostitve plačila. Posameznik je lahko plačila oproščen delno ali v celoti, višino oprostitve pa določa Center za socialno delo (Uredba o merilih za določanje oprostitev pri plačilih socialno varstvenih storitev, Ur. l. RS, št. 110/04, 124/04, 114/06 – ZUTPG, 62/10 – ZUPJS, 99/13 – ZUPJS-C in 42/15).

Zavezanec za plačilo v zadnji fazi postane Republika Slovenija oziroma občina, v kateri ima uporabnik stalno prebivališče. V primeru popolne oprostitve krije stroške storitve v celoti, v primeru delne pa v višini razlike do vrednosti storitve (Uredba o merilih za določanje oprostitev pri plačilu socialno varstvenih storitev).

4.3 Razpoložljivost kapacitet

Sloveniji za pokrivanje potreb po institucionalnem varstvu primanjkuje namestitvenih kapacitet. V nadzoru za leto 2018 je socialna inšpekcija ugotovila, da so zasedene vse obstoječe kapacitete domskega varstva starejših, posledično pa so se ponovno podaljšale

čakalne dobe za sprejem v domsko varstvo ne glede na zahtevnost oskrbe. Iz Poročila o inšpekcijskem nadzoru izhaja tudi, da so bili sprejemi v letu 2018 zaradi pomanjkanja namestitvenih kapacitet le nujne oziroma krizne narave, kar ni skladno z nacionalnim programom socialnega varstva (Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, 2019).

Po podatkih Socialnih zavodov Slovenije je bilo na dan 30. 5. 2019 v Sloveniji 18.956 namestitvenih mest. Trenutno število mest zadostuje za pokrivanje 4,59-odstotnega deleža starejših od 65 let, cilj aktualne resolucije ReNPSV13-20 pa je zagotoviti kapacitete za 4,8 %. Za doseganje zastavljenega cilja Sloveniji primanjkuje 871 mest (Skupnost socialnih zavodov Slovenije, 2019c). Potrebe po oskrbi naraščajo hitreje, kot se lahko gradijo novi domovi, zato bo Slovenija za izboljšanje razmer na področju institucionalnega varstva morala okrepiti tudi druge oblike pomoči in socialne oskrbe starejših. S tem bi starejšim prebivalcem omogočili, da ob ustrezni pomoči kar se da dolgo ohranjajo samostojnost in živijo v lastni oskrbi, s čimer bi zmanjšali pritisk na domove starejših občanov.

4.4 Sistem dolgotrajne oskrbe

Sistem dolgotrajne oskrbe pri nas še ni enotno sistemsko urejen. Zaradi hitrega staranja prebivalstva je Evropska komisija opozorila Slovenijo, da mora področje dolgotrajne oskrbe čim hitreje zakonsko urediti v enovit sistem, ki bi vsem starostnikom, ne glede na njihove finančne zmožnosti, zagotovil storitve, ki jih potrebujejo. Enovit in zakonsko urejen sistem dolgotrajne oskrbe bi odpravil razdrobljenost pravic med različnimi predpisi, zapletene administrativne postopke ter nezadostno razvitost in dostopnost do storitev v skupnosti, vzpostavil pa bi enotno ocenjevalno lestvico ter centraliziran dostop do informacij (Skupnost socialnih zavodov Slovenije, 2019d).

5 UČINKOVITOST

Učinkovitost je tesno povezana s temeljnim ekonomskim problemom, ki se kaže v relativni redkosti ekonomskih dobrin. Pojem dobrina ne zajema zgolj materialnih dobrin, kot sta kruh in mleko, pač pa tudi nematerialne dobrine, kot so izobraževanje, zdravstvo ali v našem primeru storitve institucionalnega varstva. Ekonomske dobrine so redke, ker jih družba želi več, kot jih lahko v nekem gospodarstvu proizvedemo. Dobrin ne moremo proizvajati v neomejenih količinah, saj so omejena sredstva oziroma resursi, s katerimi lahko organiziramo proizvodnjo. Iz relativne redkosti ekonomskih dobrin in resursov izhaja, da moramo z njimi učinkovito in optimalno ravnati ter na ta način zmanjševati njihovo redkost.

Učinkovitost v ekonomski teoriji opredelimo s Paretovimi pravili, načela učinkovitosti pa imenujemo Paretova načela učinkovitosti (Tajnikar, 2006, str. 42).

Pareto optimum lahko razložimo kot stanje, ko se položaj nekega ekonomskega subjekta ne more izboljšati, ne da se hkrati ne bi poslabšal položaj drugega ekonomskega subjekta. Paretova učinkovitost je vedno uresničena v popolno konkurenčni tržni strukturi, saj je trg v razmerah popolne konkurence sposoben sam uresničevati načela učinkovitosti, ni pa uresničena v drugih tržnih situacijah (Cepec, 2013, str. 169).

Paretova pravila se nanašajo na alokacijsko učinkovitost in s petimi pravili opredeljujejo učinkovitost v menjavi, učinkovitost v proizvodnji ter učinkovitost v povezavi med menjavo in proizvodnjo (Došenović Bonča, 2010, str. 94).

5.1 Učinkovitost v menjavi

Prvo Paretoovo pravilo učinkovitosti opredeljuje učinkovitost v menjavi. Temeljno vprašanje učinkovitosti v menjavi oziroma potrošnji je, na kakšen način naj bodo dobrine razdeljene med porabnike oziroma potrošnike (Tajnikar, 2006, str. 42–48).

Model učinkovitosti v menjavi temelji na predpostavki racionalnosti potrošnikov. Potrošnik se v menjavi vede racionalno, kadar se pri sprejemanju nakupnih odločitev odloča na način, da ob upoštevanju proračunske omejitve, maksimira lastno koristnost, ki izhaja iz potrošnje določenega blaga oziroma storitev. Proračunske omejitve so določene s cenami proizvodov in storitev ter z dohodkom posameznika, zato so si med potrošniki različne (Došenović Bonča, 2010, str. 95). Korist potrošnika analitično izražamo s pomočjo indiferenčnih krivulj, njihov nagib pa merimo z mejno stopnjo substitucije. Možne kombinacije potrošnje dobrin, ki so z vidika potrošnika enakovredne, kažejo indiferenčne krivulje posameznega potrošnika. Posamezni potrošnik doseže najvišjo korist, če izbere pri danih cenah in dohodku indiferenčno krivuljo, ki kaže najvišjo dosegljivo korist iz potrošnje dobrin. Tedaj se njegova mejna stopnja substitucije izenači z relativnimi cenami (Tajnikar, 2006, str. 42–44).

Potrošniki razporejajo dobrine med sabo tako, da jih med sabo menjujejo. Menjava bo med porabnikoma nastala samo v primeru, če oba uporabnika menita, da bosta z njo svoj položaj izboljšala. Menjava se bo končala, ko bo blago med porabnika razporejeno na način, da bosta oba dosegla najvišjo možno koristnost v menjavi, in bosta oba menila, da z nadaljnjo menjavo njunega položaja ni mogoče izboljšati (Tajnikar, 2006, str. 42–44).

Paretoovo pravilo učinkovitosti v menjavi določa, da so učinkovite razporeditve tiste, pri katerih se izenačijo mejne stopnje substitucije vseh udeležencev v menjavi (Tajnikar, 2006, str. 48). Taka razporeditev dobrin pa nastane, če se potrošniki obnašajo racionalno in svoje mejne stopnje substitucije izenačujejo z relativnimi cenami in če so relativne cene enake za vse potrošnike, kar je značilno za popolno konkurenco (Tajnikar, 2006, str. 42–44).

5.2 Učinkovitost v proizvodnji

Dobrine, ki smo jih pri opredeljevanju učinkovitosti v menjavi obravnavali kot dane, v bistvu nastajajo v proizvodnji. Končna količina dobrin, ki jih lahko razdelimo med potrošnike, je torej določena z obsegom proizvodnje teh dobrin.

Kadar govorimo o učinkovitosti v proizvodnji, lahko učinkovitost opazujemo na treh področjih, in sicer (Tajnikar, 2006, str. 49):

- učinkovitost razporeditve proizvodnih dejavnikov znotraj podjetja;
- učinkovitost razporeditve proizvodnih dejavnikov med podjetji ter
- učinkovitost razporejanja proizvodnje različnih vrst blaga med podjetji.

Vsaka od teh treh učinkovitosti je opredeljena s posebnim načelom učinkovitosti v proizvodnji, zato lahko rečemo, da učinkovitost v proizvodnji preučujemo s pomočjo treh Paretovih pravil (Tajnikar, 2006, str. 49).

Prvo alokacijsko pravilo v proizvodnji določa, da je učinkovita razporeditev proizvodnih dejavnikov znotraj posameznih podjetij tista, pri kateri ne moremo več povečati proizvodnje ene vrste blaga ali storitev, ne da bi posledično morali zmanjšati proizvodnjo druge vrste blaga ali storitev (Tajnikar, 2006, str. 54). Posamezni proizvajalec je v proizvodnji učinkovit, ko uspe znotraj podjetja med različne proizvodnje proizvodne dejavnike razdeliti na način, da so mejne stopnje tehnične nadomestljivosti v vseh proizvodnjah v podjetju enake. Izenačene mejne stopnje tehnične nadomestljivosti v vseh proizvodnjah v podjetju predstavljajo stanje, v katerem podjetje z dano količino proizvodnih dejavnikov proizvede največjo možno količino blaga oziroma storitev, ki jih proizvaja (Došenović Bonča, 2010, str. 95).

Takšno stanje posamezni proizvajalec doseže, če minimizira stroške. Zato posamezni proizvajalec deluje racionalno, kadar z izbranim obsegom zaposlitve določenega proizvodnega dejavnika minimizira stroške oziroma maksimira dobiček, ki izhaja iz uporabe tega proizvodnega dejavnika (Došenović Bonča, 2010, str. 96). Ker cene proizvodnih faktorjev in stroške prikazujemo grafično z izokosto in proizvodnjo z izokvanto, pri učinkovitem stanju proizvajalec ob dani izokosti dosega najvišjo izokvanto, torej izokvanto, ki kaže najvišjo proizvodnjo.

S kakšno količino proizvodnih dejavnikov razpolaga posamezni proizvajalec, je odvisno od razporeditve vseh proizvodnih dejavnikov med podjetji. Drugo Paretovo pravilo v proizvodnji določa, da za učinkovite razporeditve vsakega od proizvodnih dejavnikov med proizvajalce potrebujemo izenačenje mejnih proizvodov posameznih proizvodnih dejavnikov v vseh podjetjih. Mejni proizvod predstavlja dodatno proizvodnjo, ki nastane zaradi zaposlitve dodatne enote proizvodnega dejavnika v njej. Ko se mejni proizvodi v vseh podjetjih izenačijo, z nadaljnjim prerazporejanjem proizvodnih dejavnikov ni več možno povečevati skupne proizvodnje, kar pomeni, da je razporeditev proizvodnih dejavnikov med

podjetji učinkovita (Tajnikar, 2006, str. 58). Takšno stanje nastane, kadar proizvajalci zaposlujejo proizvodne dejavnike tako, da vrednosti mejnih proizvodov izenačujejo s cenami proizvodnih dejavnikov.

Za doseganje učinkovitosti v proizvodnji moramo poleg omenjenih razporeditev ustrezno razporediti tudi proizvodnje različnih vrst blaga med proizvajalce, kar določa tretje Paretoovo pravilo učinkovitosti v proizvodnji. Proizvodnje se med podjetji prerazporejajo zaradi težnje po čim večji skupni proizvodnji, prerazporejati pa jih je smiselno le, dokler se ne izenačijo mere proizvodne transformacije v vseh podjetjih. Izenačenje mer proizvodne transformacije v vseh podjetjih namreč po tretjem Paretovem pravilu v proizvodnji pomeni, da so podjetja v Paretovem ravnotežju in v tem stanju proizvedejo največjo možno skupno količino blaga. Takšna razporeditev proizvodenj je dosežena, če proizvajalci maksimirajo profit (Tajnikar, 2006, str. 61–62).

5.3 Učinkovitost v proizvodnji in menjavi

Z zadnjim, petim Paretovim pravilom opredelimo splošno ravnotežje v menjavi in proizvodnji oziroma največjo učinkovitost v gospodarstvu. Za doseganje največje učinkovitosti v celotnem gospodarstvu morajo biti blago in proizvodni dejavniki razporejeni med podjetji in porabniki in tudi posameznimi proizvodnjami na način, da položaja posameznika ni mogoče izboljšati, ne da bi poslabšali položaj vsaj enega drugega posameznika v družbi.

Učinkovitost v gospodarstvu je uresničena, kadar je mejna stopnja substitucije v menjavi enaka meri proizvodne transformacije v proizvodnji. Podjetje v takem ravnotežju proizvodne dejavnike zaposluje na način, ki mu omogoča, da z dano količino proizvodnih dejavnikov proizvede maksimalno količino dobrin in hkrati s temi dobrinami maksimalno zadovoljuje potrebe potrošnikov v gospodarstvu. Takšno stanje je doseženo, če potrošniki maksimirajo korist in podjetja maksimirajo profit, oboji pa pri tem upoštevajo relativne cene blaga (Tajnikar, 2006, str. 64–68).

6 TEHNIČNA UČINKOVITOST

Prvo alokacijsko pravilo v proizvodnji se nanaša na učinkovito organiziranega proizvajalca. Kot smo pojasnili, ta doseže učinkovito stanje, če minimizira stroške. Da bi minimiziral stroške, pa mora biti tehnično in stroškovno učinkovit.

Alokacijska učinkovitost posameznega proizvajalca, ki smo jo opredelili s prvim Paretovim pravilom v proizvodnji, temelji na predpostavki uresničene tehnične učinkovitosti proizvajalca. Medtem ko je posamezni proizvajalec lahko tehnično učinkovit z različno kombinacijo inputov, je alokacijsko učinkovit le, kadar proizvodne dejavnike razporedi v takšnem razmerju, da z najnižjimi povprečnimi stroški doseže največjo možno količino

proizvodnje, kar je tudi temeljno načelo tehnične učinkovitosti. Skupna alokacijski in tehnični učinkovitosti je stroškovna učinkovitost. Za doseganje stroškovne učinkovitosti mora biti ponudnik tehnično in alokacijsko učinkovit, saj v nasprotnem primeru nima najnižjih stroškov za produkcijo določenega obsega outputov (Pušnik, 2008, str. 51).

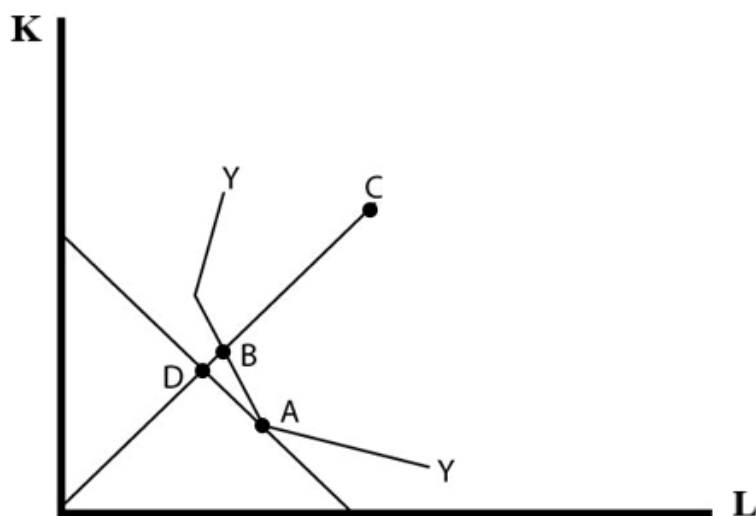
Mikroekonomska teorija tehnično učinkovitost opredeljuje kot proizvodnjo maksimalnega »outputa« z določenimi »inputi« pri dani tehnologiji (Bevc, 2003, str. 91). Za doseganje tehnične učinkovitosti morajo podjetja izbirati prave tehnike poslovnih procesov oziroma morajo porabljati ustrezen obseg proizvodnih dejavnikov za proizvodnjo poslovnega učinka (Pušnik, 2008, str. 72). Razpoložljiva tehnologija je prikazana s proizvodno oziroma produkcijsko funkcijo. Za doseganje tehnične učinkovitosti mora proizvajalec proizvajati s takšnimi kombinacijami inputa in outputa, ki so na proizvodni funkciji, saj mu to omogoča, da proizvede največji možen obseg dobrin ali storitev (Došenović Bonča, 2010, str. 97).

Če proizvajalec ne proizvaja glede na najboljše razpoložljive funkcije za proizvodnjo posameznih vrst blaga in storitev, lahko takšno proizvodnjo označimo kot tehnično neučinkovito. Za tehnično neučinkovitega proizvajalca velja (Došenović Bonča, 2010, str. 97):

- da lahko dan obseg outputa proizvede z manjšim obsegom vsaj enega od uporabljenih inputov ali
- da lahko z danim obsegom inputov proizvede večji obseg vsaj enega od outputov.

Ponudniki so torej tehnično učinkoviti, ko z danim obsegom inputov dosežejo najvišji možni obseg outputa oziroma ko dani obseg outputa dosežejo z minimalno porabo inputov (Pušnik, 2008, str. 51).

Slika 1: Tehnična in alokacijska učinkovitost

Prirejeno po Paço & Pérez (2013).

Slika 1 prikazuje dva različna inputa, delo in kapital, ter en output Y. V tem primeru vidimo, da je podjetje A učinkovito tako iz tehničnega kot tudi iz alokacijskega vidika, saj proizvaja na točki stičišča izokoste ter proizvodne funkcije (izokvante), kar pomeni, da proizvaja maksimalno količino outputa z danimi stroški. Podjetje C po drugi strani proizvaja izven izokvante in je zato tehnično in alokacijsko neučinkovito. Podjetje C proizvaja enako količino outputa kot podjetje A, vendar za proizvodnjo porabi več inputov od podjetja A in ima tudi višje stroške. Podjetje B, kot je razvidno iz grafa, proizvaja na izokvanti, kar pomeni, da je tehnično učinkovito, ni pa hkrati tudi alokacijsko učinkovito, saj se ne dotika stroškovne funkcije (izokoste). Da bi podjetje B minimiziralo stroške, bi moralo biti v točki A. Razdalja med točko D in B predstavlja alokacijsko neučinkovitost podjetja B in C, razdalja od točke B do točke C pa predstavlja tehnično neučinkovitost podjetja C.

Vsota alokacijske in tehnične neučinkovitosti daje stroškovno neučinkovitost. Podjetje A je v primeru s slike 1 edino strokovno učinkovito. Razdalja D–C kaže stroškovno neučinkovitost za podjetja C.

V zaključni nalogi se bomo pri analizi učinkovitosti slovenskih domov upokojencev osredotočali na tehnično učinkovitost.

7 PODATKI

Za potrebe analize učinkovitosti slovenskih domov upokojencev smo pridobili podatke o 80 domovih v Sloveniji. Balance posameznih domov, ki predstavljajo vir tabele s podatki o domovih v Prilogi 1, smo pridobili iz podatkovne zbirke GVIN. V času nastajanja zaključne naloge balance nekaterih domov za leto 2018 še niso bile dostopne, zato smo analizo opravili na podlagi podatkov iz leta 2017, saj je to omogočilo, da smo v vzorec za analizo zajeli večje število domov.

Domovi v Sloveniji so različno poimenovani. Za domove starejših občanov v poglavju analize uporabljamo kratico DSO, za domove upokojencev DU, za centre starejših občanov pa kratico CSO.

V tabeli s podatki o slovenskih domovih, ki je priložena v prilogah, so za posamezne domove zbrani podatki o nepremičninah in zemljiščih, opremi in drugih opredmetenih sredstvih, celotni vrednosti sredstev, stroških materiala, stroških storitev, celotnih stroških, prihodkih od poslovanja, povprečnem številu zaposlenih, lastništvu domov in številu uporabnikov. Način vodenja bilanc se pri javnih in zasebnih ponudnikih razlikuje, zato smo pri nekaterih zasebnih domovih upoštevali le celotno vrednost sredstev in celotno vrednost stroškov.

Razpoložljive literature s področja domskega varstva je zelo malo. Predvsem je težko dostopati do podatkov o številu zaposlenih in številu uporabnikov posameznega doma upokojencev, ki so za izvedbo analize ključnega pomena. Koristne informacije smo pridobili s pomočjo Skupnosti socialnih zavodov Slovenije, ki je po e-pošti prijazno posredovala

dokument z razpoložljivimi kapacitetami domov ter prostimi mesti za leto 2017. Po posvetu s strokovnim sodelavcem skupnosti smo se odločili, da glede na popolno zasedenost kapacitet v praktično vseh domovih po Sloveniji kot število uporabnikov vzamemo možno kapaciteto posameznega doma v letu 2017.

Nekateri izmed obravnavanih domov imajo podružnice ali lastne dislocirane enote. Bilance teh domov so vodene skupno tako za matični dom kot za vse dislocirane enote ali podružnice, ki mu pripadajo. Pri takšnih domovih smo v Excelovi tabeli in tudi v analizi, ki sledi v nadaljevanju, poleg imena dopisali število dislociranih enot ali podružnic.

Pri pripravi podatkov za analizo in izdelovanju grafov so se pri določenih domovih pokazala velika odstopanja od povprečja, ki izhajajo iz nepopolnih podatkov, pridobljenih iz bilanc. Zaradi zagotavljanja primerljivosti enot v vzorcu smo takšne enote iz analize izključili. Domovi, ki so bili iz analize izključeni, so Zavod sv. Cirila in Metoda, Beltinci, Zavod Pristan, Vipava, zavod Dom Marije in Marte, Logatec, Socialnovarstveni zavod Vitadom, d. o. o., Talita Kum zavod Postojna, Zavod sv. Rafaela, Vransko, Penzion sreča, d. o. o., Šmarješke Toplice in Dom upokojencev Franca Salamona Trbovlje. Ker so domovi, pri katerih prihaja do odstopanj, večinoma zasebni, obstaja možnost, da imajo ti zasebniki prostor, v katerem izvajajo storitev institucionalnega varstva, v najemu in ga posledično ne izkazujejo med sredstvi, kar bi pojasnilo nepopolne podatke v bilancah teh domov.

8 ANALIZA UČINKOVITOSTI

Učinkovitost smo želeli grafično prikazati, zato smo iz pridobljenih podatkov izračunali sredstva domov na uporabnika, število zaposlenih na uporabnika, stroške na uporabnika ter prihodke na uporabnika. S pridobljenimi podatki smo ustvarili diagrame, ki učinkovitost prikazujejo s treh različnih vidikov.

Ker smo bili pri grafičnem prikazu analize učinkovitosti omejeni na le en output in dva inputa, smo v nadaljevanju analizo razširili s pomočjo metode ovojnice podatkov.

»DEA je nestatistična in neparametrična optimizacijska metoda linearnega programiranja, ki se uporablja za vpeljavo merjenja tehnične učinkovitosti, in sicer namesto s predpostavko le enega vhoda in enega izhoda s predpostavkami več različnih vhodov oziroma več različnih izhodov« (Farrell, 1957). Vhodi predstavljajo vložke oziroma inpute, izhodi pa izloške oziroma outpute.

Uporaba DEA-modela je primerna predvsem, kadar želimo primerjati učinkovitost med posameznimi institucijami, podjetji oziroma med posameznimi odločitvenimi enotami DMU (angl. decision making units). Bistvo DEA-modela je določiti najboljšo virtualno odločitveno enoto oziroma enote v vzorcu. Na podlagi najboljših DMU, ki se imenujejo tudi enote zgleда (angl. peer units), se oblikuje ovojnica okrog ostalih enot DMU, mere učinkovitosti pa se izračunajo relativno glede na to ovojnico. Enota zgleда, ki pripade

posamezni manj učinkoviti odločitveni enoti, je najbolj enaka stanju, v katerem je manj učinkovita DMU (ima podobo število zaposlenih ali sredstev oziroma katerega koli obravnavanega inputa ali outputa), zato naj bi se manj učinkovita DMU za izboljšanje učinkovitosti zgledovala po enoti zgleda, ki ji je bila dodeljena v DEA-analizi. Odločitvena enota je maksimalno učinkovita, kadar doseže vrednost 1, tehnično neučinkovitost ostalih DMU pa lahko izračunamo na podlagi razlike med vrednostjo posamezne DMU in 1 (DEA, 1996).

V zaključni nalogi učinkovitost slovenskih domov ugotavljamo s pomočjo programske opreme MaxDEA 8.2.0 Basic. Za izračun v inpute usmerjene mere tehnične učinkovitosti smo uporabili CCR-model. CCR-model ugotavlja učinkovitost določene organizacije glede na ostale organizacije, in sicer na način, da primerja razmerje med outputi in inputi te organizacije z razmerji med outputi in inputi ostalih organizacij (Došenović Bonča, 2010, str. 124). Pri CCR- modelu smo uporabili predpostavko o konstantnih donosih obsega (CRS), ki predpostavlja, da vsa proučevana podjetja poslujejo optimalno, kar je tudi najpogosteje uporabljena predpostavka pri obravnavani metodi.

Različni avtorji (Campisi & Costa, 2008, str. 172; Feng, Lu & Bi, 2004, str. 183; Debevec, 2005, str. 26–27) navajajo naslednje prednosti in pomanjkljivosti pristopa DEA:

a) prednosti so:

- V analizo lahko vključimo več inputov in več outputov.
- Če ima uporabnik na voljo vse potrebne podatke, je metoda enostavna za razumevanje in interpretiranje rezultatov.
- Ni potrebno določiti proizvodne ali stroškovne funkcije.
- Ni potrebno poznati cene inputov in outputov, ki jo je včasih težko določiti.
- Če ceno inputov in outputov poznamo, lahko s pomočjo DEA-metode ocenimo tudi alokacijsko in stroškovno učinkovitost.

b) pomanjkljivosti so:

- Metoda dobro oceni relativno učinkovitost posameznih DMU, slabše pa absolutno učinkovitost, kar pomeni, da posamezni DMU pove, kako dobro posluje v primerjavi z najboljšo DMU v vzorcu, ne naredi pa primerjave z maksimalno teoretično sposobnostjo enote.
- DEA lahko analitika zavede s svojo domnevo oz. predpostavko, da vse spremembe, ki nastanejo v določeni enoti odločanja, pripiše neučinkovitosti.
- Če so vse enote dejansko neučinkovite, potem je ovojnica napačno postavljena.
- Izključitev pomembnega inputa ali outputa lahko privede do pristranskih rezultatov.
- Pri majhnem številu enot in velikem številu inputov ter outputov bo veliko podjetij učinkovitih.
- Poleg metode DEA je priporočljiva uporaba tudi drugih metod za preverjanje konsistentnosti rezultatov.

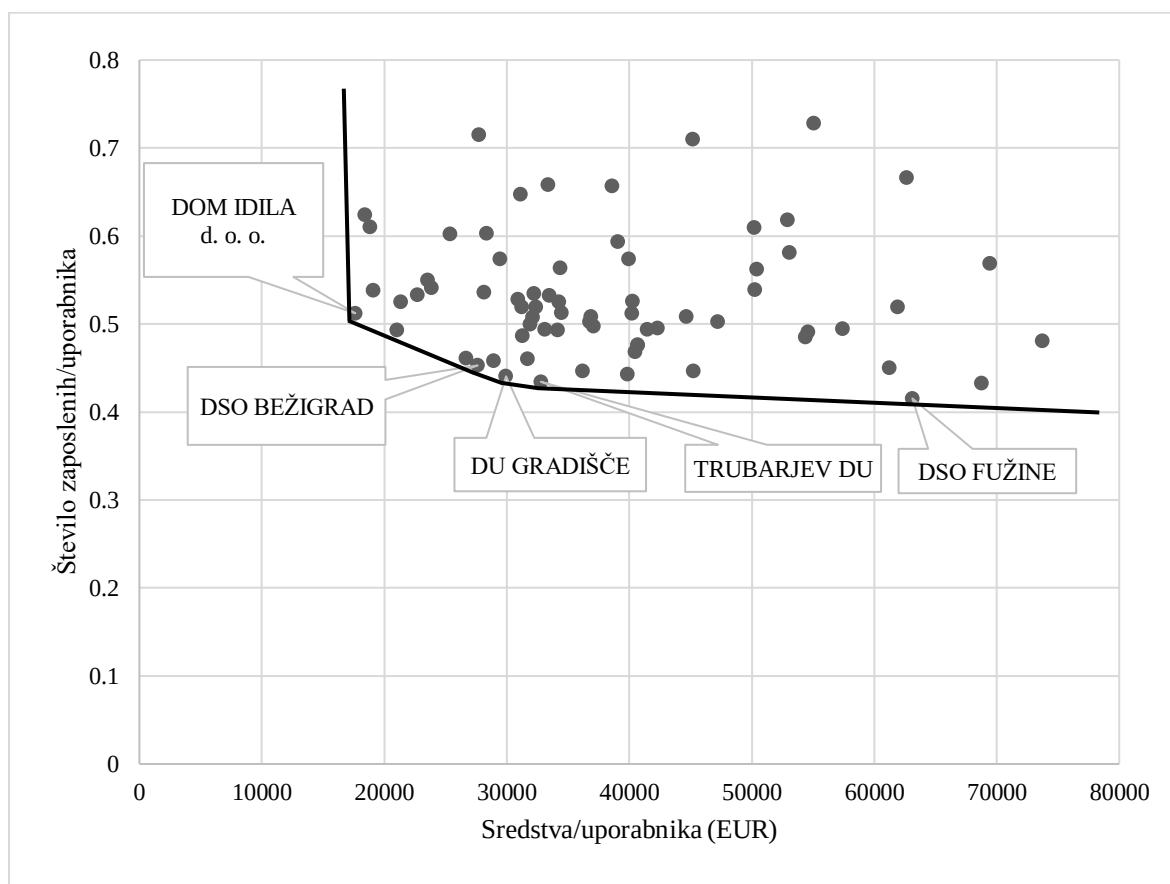
9 REZULTATI ANALIZE

Rezultati učinkovitosti, merjene po DEA-metodi vseh domov, so zaradi omejenega obsega naloge priloženi v prilogi. Zaradi prevelikega obsega prilog smo morali iz rezultatov DEA-analize odstraniti primerjalno analizo, s katero se ugotavlja, katera tehnično učinkovita DMU predstavlja zgled posameznemu tehnično manj učinkovitemu domu.

9.1 Učinkovitost z vidika zaposlenih na uporabnika in sredstev na uporabnika

Pri analizi učinkovitosti z vidika zaposlenih na uporabnika in sredstev uporabnika nas je zanimalo, kakšno količino inputov, ki so v tem primeru sredstva ter zaposleni, porabijo slovenski domovi za eno enoto outputa – uporabnika in ali se količina inputov med ponudniki storitev znatno razlikuje. Predvsem pa smo želeli ugotoviti, kateri so tisti domovi, ki za produkt outputa porabijo najnižjo količino inputov.

Slika 2: Učinkovitost z vidika zaposlenih na uporabnika in sredstev na uporabnika

Vir: lastno delo.

Kot je s slike 2 razvidno, je heterogenost med domovi precejšnja. Tehnično učinkoviti domovi z vidika zaposlenih na uporabnika in sredstev na uporabnika so Dom Idila, d. o. o., Dom starejših občanov Bežigrad, Dom upokojencev Gradišče, Trubarjev dom upokojencev

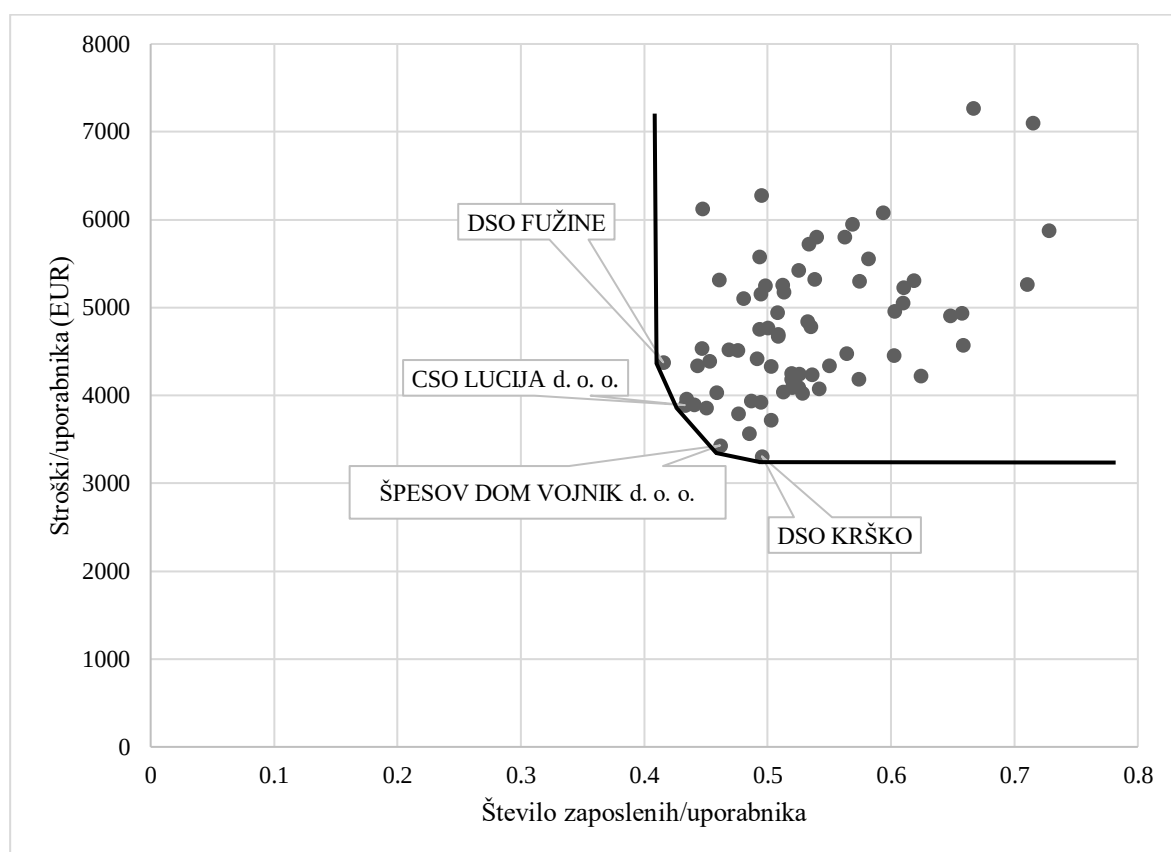
ter Dom starejših občanov Fužine. Ti domovi za proizvodnjo enote uporabnika porabijo minimalno količino zaposlenih in sredstev. Najmanjšo količino zaposlenih na enoto uporabnika ima DSO Fužine, najmanj sredstev na enoto uporabnika pa DS Idila, d. o. o.

Za najmanj učinkovite so se izkazali Obalni dom Koper, Dom upokojencev Kranj, Dom ob Savinji Celje, Dom starejših občanov Dosor, d. o. o., »Lamberchtov dom« Slovenske Konjice in Dom starejših občanov Ribnica – Rive, d. o. o., slednji ima na uporabnika izmed analiziranih domov največ sredstev, in sicer 73.748 evrov na enoto uporabnika. Domovi, ki so se izkazali za manj učinkovite, bi, če bi želeli učinkovitost izboljšati, morali zmanjšati količino zaposlenih na uporabnika, porabiti manj sredstev na uporabnika ali oboje.

9.2 Učinkovitost z vidika stroškov na uporabnika in zaposlenih na uporabnika

Učinkovitost lahko z izločanjem in dodajanjem inputov ali outputov opredelimo z različnih vidikov. Z naslednjim diagramom na sliki 3 smo želeli preveriti, ali se učinkovitost spremeni, če prej upoštevani input – sredstva zamenjamo z novim inputom – stroški.

Slika 3: Učinkovitost z vidika stroškov na uporabnika in zaposlenih na uporabnika

Vir: lastno delo.

Kot lahko vidimo s slike 3, se je z izločitvijo enega inputa in vključitvijo novega tehničnega učinkovitost domov spremenila. Edini dom, ki je bil tehnično učinkovit in je tehnično

učinkovit tudi z vidika stroškov na uporabnika in zaposlenih na uporabnika, je DSO Fužine (slika 3). Razlog je v tem, da, kot smo ugotovili že s slike 1, zaposluje najnižjo količino zaposlenih od vseh analiziranih domov. Učinkovit bo torej vedno, ko bomo kot input upoštevali količino zaposlenih.

Za domove, ki so se izkazali kot učinkoviti (slika 2), niso pa dosegli učinkovitosti s slike 3, lahko sklepamo, da čeprav so tehnično učinkoviti z vidika sredstev in zaposlenih, ne minimalizirajo pa stroškov, ki jih ustvarijo na enoto uporabnika.

Domovi, ki poleg DSO Fužine na uporabnika ustvarijo najmanj stroškov in imajo najmanj zaposlenih na enoto uporabnika, so še Center starejših občanov Lucija, d. o. o., Contraco – Špesov dom Vojnik, d. o. o., ter Dom starejših občanov Krško.

DSO Fužine posluje z 0,42 zaposlenimi in s 4.377 evri stroški na uporabnika, DSO Krško pa z 0,50 zaposlenimi na uporabnika ter s 3.308 evri stroški na uporabnika. Čeprav je razmerje med količino zaposlenih in stroški na uporabnika pri opazovanih domovih različno, sta oba domova tehnično učinkovita, le da prvi na uporabnika porabi manjšo količino zaposlenih in ustvari več stroškov, drugi pa ima na uporabnika več zaposlenih ter manj stroškov.

9.3 Učinkovitost z vidika stroškov na uporabnika in sredstev na uporabnika

Zanimalo nas je, kateri slovenski domovi za produkt uporabnika porabijo najmanjšo količino sredstev in ustvarijo najmanjšo količino stroškov. Input v obliki zaposlenih smo zato v tem delu analize zamenjali s sredstvi na uporabnika in izvedli analizo na podlagi 2 inputov – stroškov in sredstev ter 1 outputa – uporabnika.

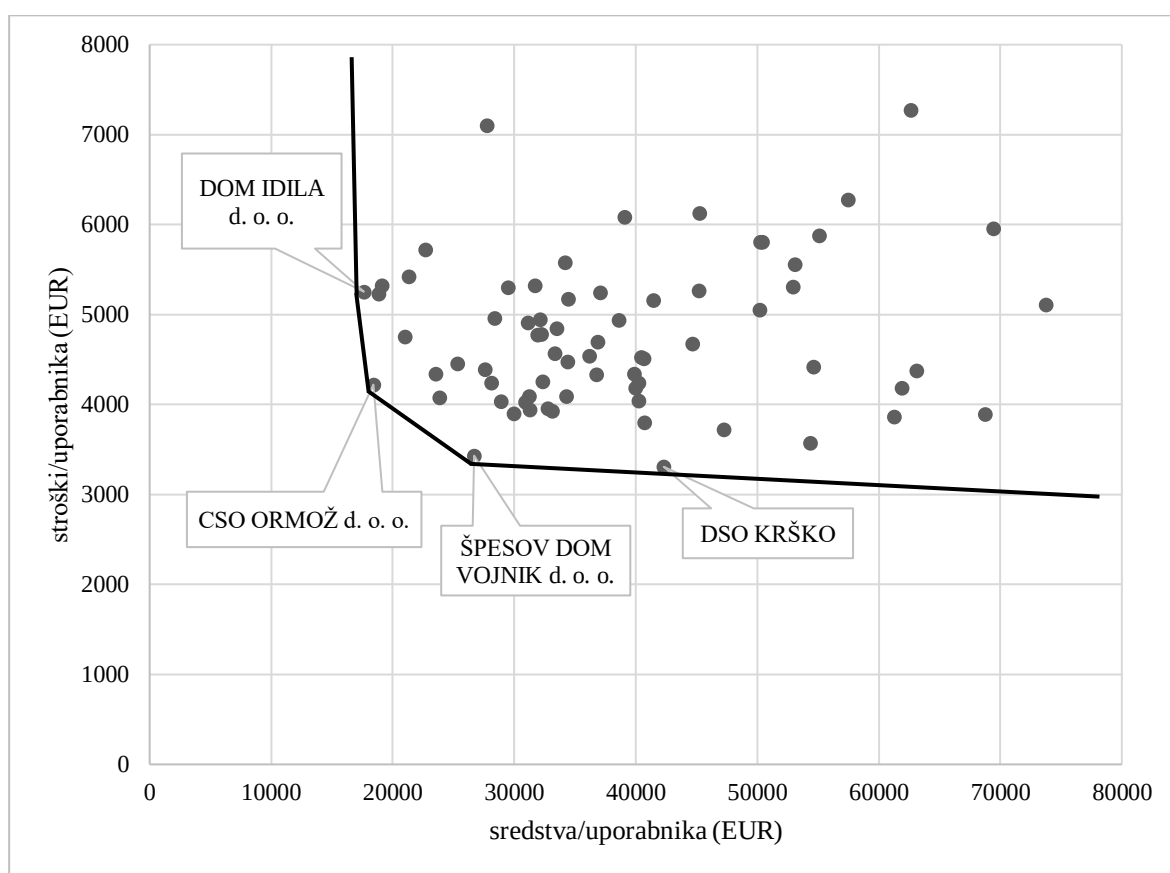
Glede na sliko 3 sta se Špesov dom Vojnik ter DSO Krško ponovno izkazala za tehnično učinkovita. Domova sta tako v primeru slike 3 kot slike 4 tehnično učinkovita zaradi najnižje količine stroškov, ki jih ustvarita na enoto uporabnika.

Med učinkovitimi se je prav tako ponovno pojavil Dom starejših Idila, d. o. o., ki se je za učinkovitega izkazal na sliki 1. Njegova tehnična učinkovitost izhaja iz minimalnih sredstev, s katerimi razpolaga na enoto uporabnika.

Poleg omenjenih treh domov se je za učinkovitega z vidika stroškov na uporabnika in sredstev na uporabnika izkazal Center starejših občanov Ormož, d. o. o.

Domovi, ki so z vidika stroškov in zaposlenih na uporabnika najmanj učinkoviti, so enaki domovom, ki smo jih našli pod sliko 2, to so Obalni DU Koper, DSO Dosor, d. o. o., »Lambrechtov dom« Slovenske Konjice in RIVE, d. o. o. – DSO Ribnica.

Slika 4: Učinkovitost z vidika stroškov na uporabnika in sredstev na uporabnika

Vir: lastno delo.

S primerjanjem Špesovega doma Vojnik in Obalnega DU Koper (točka, ki leži na najvišjem mestu navpično nad Špesovim domom Vojnik), lahko opazimo, da ima Obalni DU Koper pri skoraj enakih sredstvih na uporabnika višje stroške na uporabnika, kar pomeni, da je v primerjavi s Špesovim domom Vojnik manj učinkovit z vidika stroškov, ki jih porabi na uporabnika. Obratno je pri RIVE, d. o. o. – DSO Ribnica (sredstva 73.748 evrov na uporabnika), ki zaposluje celo manj delavcev na enoto uporabnika kot Dom Idila, d. o. o., vendar kljub temu ne dosega tehnične učinkovitosti. Razlog je v previsokih sredstvih na uporabnika. Če bi RIVE, d. o. o., želel postati učinkovitejši, bi moral pri danem outputu zmanjšati sredstva, s katerimi posluje.

9.4 DEA-analiza učinkovitosti z vidika uporabnikov, sredstev in zaposlenih

Tabela 1: Rezultati učinkovitosti z vidika uporabnikov, sredstev in zaposlenih

Dom upokoјencev	Učinkovitost
DS Idila, d. o. o.	1
DSO Bežigrad	1

se nadaljuje

Tabela 1: Rezultati učinkovitosti z vidika uporabnikov, sredstev in zaposlenih (nad.)

Dom upokoencev	Učinkovitost
DSO Fužine	1
DU Gradišče	1
Trubarjev DU	1
Dom Danice Vogrinc (2 enoti)	0,998
Špesov dom Vojnik, d. o. o.	0,995
DU Podbrdo (3 enote)	0,980
DS Šentjur	0,972
DU Polzela	0,970

Vir: lastno delo.

Tabela 2: Najmanj učinkoviti domovi z vidika uporabnikov, sredstev in zaposlenih

Dom upokoencev	Učinkovitost
DU Nova Gorica	0,741
DU Ptuj (4 enote)	0,740
DU dr. Franceta Bergelja	0,720
Sončni dom, d. o. o.	0,709
Obalni DU Koper	0,701
Dom pod Gorco, d. o. o.	0,698
Zavod sv. Martina	0,696
DSO DOSOR, d. o. o.	0,644
DU Kranj	0,631
Dom ob Savinji Celje	0,597

Vir: lastno delo.

Podatki, ki smo jih uporabili za DEA-analizo z vidika uporabnikov, sredstev in zaposlenih, so enaki kot podatki, uporabljeni za prikaz diagrama na sliki 2. Razlika je le v tem, da smo v DEA- program vnesli popolne podatke in ne preračunane na uporabnika. Iz rezultatov tabele 1 lahko vidimo, da DEA model učinkovitost oceni na enak način, kot smo ga skušali na poenostavljen način prikazati z diagrami. DEA-model je za najboljše virtualne DMU določil domove, ki smo jih na sliki 2, kjer smo učinkovitost ocenjevali z enakega vidika, prikazali kot tehnično učinkovite. Na podlagi zglednih odločitvenih enot je izračunal relativne mere tehnične učinkovitosti ostalih DMU.

Poleg domov, ki smo jih že opredelili kot tehnično učinkovite, so tehnično učinkovitost skoraj v celoti dosegli še Dom Danice Vogrinc, Špesov dom Vojnik, DU Podbrdo, DS Šentjur in DS Polzela.

Za najmanj učinkovita sta se izkazala DU Kranj in Dom ob Savinji Celje. Tehnična neučinkovitost DU Kranj znaša 0,369, Doma ob Savinji pa 0,403. Zmanjšano učinkovitost domov lahko pojasnimo s previsoko količino sredstev, s katero razpolagata oba domova. Če

izhajamo iz podatkov, ki smo jih za potrebe diagrama pretvorili na enoto uporabnika, lahko večjo tehnično neučinkovitost Doma ob Savinji v primerjavi z DU Kranj pojasnimo z dejstvom, da ima DU Kranj 21.449 evrov sredstev na uporabnika, Dom ob Savinji pa 21.494 evrov sredstev na uporabnika.

9.5 DEA-analiza učinkovitosti z vidika uporabnikov, sredstev, zaposlenih in stroškov

Mere učinkovitosti lahko DEA-model izračuna na podlagi več inputov in outputov. V tem primeru smo začetno DEA-analizo nadgradili s tem, da smo v izračun poleg sredstev in zaposlenih vključili še stroške. V tem primeru je učinkovitost izračunana na podlagi enega outputa – števila uporabnikov in dveh inputov – sredstev, števila zaposlenih ter stroškov.

Tabela 3: Rezultati učinkovitosti z vidika uporabnikov, sredstev, zaposlenih in stroškov

Dom upokojencev	Učinkovitost
CSO Lucija, d. o. o.	1
Špesov dom Vojnik, d. o. o.	1
CSO Ormož, d. o. o.	1
DS Idila, d. o. o.	1
DSO Bežigrad	1
DSO Fužine	1
DSO Krško	1
DU Gradišče	1
Trubarjev DU	1
Dom Danice Vogrinc (2 enoti)	0,999

Vir: lastno delo.

Tabela 4: Najmanj učinkoviti domovi z vidika uporabnikov, sredstev, zaposlenih in stroškov

Dom upokojencev	Učinkovitost
Dom Kuzma, d. o. o.	0,766
Dom Tisje Šmartno pri Litiji	0,748
Lambrechtov dom Slovenske Konjice	0,743
DU Ptuj (4 enote)	0,740
Sončni dom, d. o. o.	0,732
Dom pod Gorco, d. o. o.	0,714
Obalni DU Koper	0,701
Zavod sv. Martina	0,700
DU Kranj	0,651
DSO DOSOR, d. o. o.	0,644
Dom ob Savinji Celje	0,618

Vir: lastno delo.

Ob vključitvi dodatnega inputa se je, kot prikazuje tabela 3, glede na tabelo 1 povečalo število učinkovitih DMU. Tehnično učinkoviti so poleg domov, ki so učinkovitost dosegli z vidika uporabnikov, sredstev in zaposlenih, postali še CSO Lucija, d. o. o., ki je bil v dosednji analizi prav tako že učinkovit, in sicer z vidika stroškov in zaposlenih na uporabnika (slika 3), ter CSO Ormož, d. o. o., Špesov dom Vojnik, d. o. o. in DSO Krško, ki so bili učinkoviti že z vidika stroškov in sredstev (slika 4). Z dodajanjem inputov v model DEA širimo ovojnico podatkov, saj različni domovi dosegajo minimalne inpute z različnih vidikov (sredstev, stroškov, zaposlenih), zato je ob večjem številu inputov in outputov v analizi večje število domov učinkovitih.

Ob tem velja poudariti, da DEA-model ocenjuje učinkovitost na podlagi najboljših DMU, ki jih določi na podlagi najnižjih inputov za proizvodnjo outputa. Tehnično učinkoviti z vidika uporabnikov, sredstev, zaposlenih in sredstev so tako tisti domovi, ki minimalizirajo enega ali več inputov.

9.6 DEA-analiza učinkovitosti z vidika prihodkov od poslovanja, sredstev in zaposlenih

Zanimalo nas je, kako bi se spremenila učinkovitost, če bi enak izračun naredili z drugačnim outputom. Kot output smo zato izločili uporabnike in kot nadomestilo uporabili prihodke od poslovanja. Analiza tehnične učinkovitosti v tem primeru temelji na enem outputu – prihodkih od poslovanja in dveh inputih – sredstvih in zaposlenih.

Tabela 5: Rezultati učinkovitosti z vidika prihodkov od poslovanja, sredstev in zaposlenih

Dom upokojencev	Učinkovitost
DS IDILA, d. o. o.	1
DS Rakičan (3 enote)	1
DSO Gornja Radgona, d. o. o.	1
Dom počitka Mengeš (2 enoti)	0,967
Dom Grosuplje (2 enoti)	0,957
Špesov dom Vojnik, d. o. o.	0,950
CSO Ormož, d. o. o.	0,947
Obalni DU Koper	0,946
Comett domovi, d. o. o. (2 podružnici)	0,942
Koroški dom starostnikov (2 enoti)	0,940

Vir: lastno delo.

Tabela 6: Najmanj učinkoviti domovi z vidika prihodkov od poslovanja, sredstev in zaposlenih

Dom upokojencev	Učinkovitost
Sončni dom, d. o. o.	0,713
Dom za varstvo odraslih Velenje	0,705
DU Vrhnika	0,702
Lambrechtov dom Slovenske Konjice	0,701
Dom ob Savinji Celje	0,690
DSO Krško	0,665
DSO Kamnik	0,663
DU Ptuj (4 enote)	0,647
DSO Tezno	0,646
DSO Vič-Rudnik (2 enoti)	0,620

Vir: lastno delo.

Iz tabele 5 lahko vidimo, da je v primerjavi s tabelo 1, kjer smo učinkovitost primerjali z vidika outputa uporabnikov, ostali podatki pa so bili enaki, učinkovitost doseglo manj domov. Poleg tega je le en dom, ki je bil učinkovit z vidika uporabnikov, sredstev in zaposlenih, učinkovit tudi z vidika prihodkov od poslovanja, sredstev in zaposlenih, to je zasebni Dom Idila. Iz tega lahko sklepamo, da ostali domovi, ki so bili učinkoviti z vidika uporabnikov, to so DSO Bežigrad, DSO Fužine, DU Gradišče in Trubarjev DU, glede na količino porabljenih inputov ne maksimirajo prihodkov od poslovanja.

Učinkovitost sta z vidika prihodkov od poslovanja, sredstev in zaposlenih dosegla tudi DS Rakičan s tremi dislociranimi enotami in DSO Gornja Radgona, d. o. o.

Najmanjšo učinkovitost je dosegel DSO Vič-Rudnik z dislociranimi enotama Bokalce in Kolezija. Njegova tehnična neučinkovitost znaša 0,380.

9.7 DEA-analiza učinkovitosti z vidika prihodkov od poslovanja, sredstev, zaposlenih in stroškov

V analizo smo, enako kot v primeru prvotnega outputa – uporabnikov, dodali še stroške.

Tabela 7: Rezultati učinkovitosti z vidika prihodkov od poslovanja, sredstev, zaposlenih in stroškov

Dom upokojencev	Učinkovitost
CSO Lucija, d. o. o.	1
Špesov dom Vojnik, d. o. o.	1
CSO Ormož, d. o. o.	1

se nadaljuje

Tabela 7: Rezultati učinkovitosti z vidika prihodkov od poslovanja, sredstev, zaposlenih in stroškov (nad.)

Dom upokoјencev	Učinkovitost
DS Idila, d. o. o.	1
DS Rakičan (3 enote)	1
DSO Gornja Radgona, d. o. o.	1
Zavod župnije Trnovo	1
Comett domovi, d. o. o. (2 podružnici)	0,987
Dom počitka Mengeš (2 enoti)	0,971
Zavod sv. Terezije	0,965

Vir: lastno delo.

Tabela 8: Najmanj učinkoviti domovi z vidika prihodkov od poslovanja, sredstev, zaposlenih in stroškov

Dom upokoјencev	Učinkovitost
DU Izola	0,788
DSO Fužine	0,785
DSO Kočevje	0,777
Dom ob Savinji Celje	0,768
Lambrechtov dom Slovenske Konjice	0,768
DSO Preddvor (2 enoti)	0,767
DSO Vič – Rudnik (2 enoti)	0,762
DSO Tezno	0,758
DU Ptuj (4 enote)	0,723
Dom za varstvo odraslih Velenje	0,720

Vir: lastno delo.

Z dodanim inputom se je ponovno povečalo število učinkovitih domov, saj so se DS Idila, d. o. o., DS Rakičan, d. o. o., ter DS Gornja Radgona, d. o. o. pridružili že iz prej analiziranih vidikov učinkovitosti CSO Lucija, d. o. o., Špesov dom Vojnik, d. o. o. in CSO Ormož, d. o. o., na novo pa je učinkovitost dosegel Zavod župnije Trnovo. Ker je Zavod župnije Trnovo tehnično učinkovitost dosegel, ko smo v analizo dodali stroške, lahko iz tega predpostavimo, da ta dom ob danem outputu – uporabnikih ter porabljenih inputih – sredstvih, zaposlenih in stroških, minimalizira stroške, ki jih ustvari za proizvodnjo outputa.

Visoko učinkovitost so dosegli še Comett domovi, d. o. o., z dvema podružnicama, Dom počitka Mengeš z dvema enotama ter Zavod sv. Terezije.

Opazimo lahko, da je variiranje med v domovi, ki so v celoti učinkoviti, in tistimi, ki so najmanj učinkovitimi, manjše kot v ocenjevanju učinkovitosti z drugih vidikov.

Za najmanj učinkovite z vidika prihodkov od poslovanja, sredstev, zaposlenih in stroškov so se izkazali DSO Tezno, DU Ptuj s štirimi enotami ter Dom za varstvo odraslih Velenje. Tehnična neučinkovitost slednjega znaša 0,280.

9.8 DEA-analiza učinkovitosti z vidika uporabnikov, prihodkov od poslovanja, sredstev, zaposlenih in stroškov

Tabela 9: Rezultati učinkovitosti z vidika uporabnikov, prihodkov od poslovanja, zaposlenih in stroškov

Dom upokoјencev	Učinkovitost
CSO Lucija, d. o. o.	1
Špesov dom Vojnik, d. o. o.	1
CSO Ormož, d. o. o.	1
DS Idila, d. o. o.	1
DS Rakičan (3 enote)	1
DSO Bežigrad	1
DSO Fužine	1
DSO Gradišče	1
DSO Gornja Radgona, d. o. o.	1
DSO Krško	1
Trubarjev DU	1
Zavod župnije Trnovo	1

Vir: lastno delo.

Tabela 10: Najmanj učinkoviti domovi z vidika uporabnikov, prihodkov od poslovanja, sredstev, zaposlenih in stroškov

Dom upokoјencev	Učinkovitost
CSS Škofja Loka	0,846
Dom dr. Janka Benedika	0,845
DU dr. Franceta Bergelja	0,837
DSO Lenart, d. o. o.	0,831
DU Kranj	0,829
DSO Ljutomer (2 enoti)	0,824
Dom Tisje Šmartno pri Litiji	0,823
Sončni dom, d. o. o.	0,810
Lambrechtov dom Slovenske Konjice	0,775
Dom ob Savinji Celje	0,768
DU Ptuj (4 enote)	0,763

Vir: lastno delo.

V tabeli 9 je prikazanih vseh 12 domov, ki so z vidika vseh obravnavanih outputov – uporabnikov in prihodkov ter vseh obravnavanih inputov – sredstev, zaposlenih in stroškov, tehnično učinkoviti. Število se je povečalo, ker smo v analizo vključili vse preučevane outpute in inpute, kar je DEA-modelu omogočilo, da poišče veliko število domov, ki iz enega ali več različnih vidikov za proizvodnjo outputa minimalizirajo inpute.

Najmanj tehnično učinkoviti so Dom upokojencev Ptuj, Dom ob Savinji Celje ter »Lambrechtov dom« Slovenske Konjice. Tehnična neučinkovitost »Lambrechtovega doma« Slovenske Konjice znaša 0,237.

SKLEP

Skozi zaključno strokovno nalogo smo ugotovili, da je absolutno učinkovitost institucij in podjetij težko oceniti, še posebej, kadar gre za institucije, ki se ukvarjajo z neprofitno dejavnostjo. DEA-metoda, s pomočjo katere smo v zaključni nalogi ugotavljali učinkovitost posameznih domov, je najpogostejše uporabljena metoda za ocenjevanje tehnične učinkovitosti tovrstnih institucij.

DEA-metoda tehnično učinkovitost izmeri relativno glede na najboljše enote odločitve oziroma enote zgleda. Namen enot zgleda je določati smernice primerljivim, vendar manj učinkovitim enotam odločitve, na kakšen način ter za koliko naj zmanjšajo inpute oziroma povečajo outpute, da bodo dosegli tehnično učinkovitost.

V analizi učinkovitosti slovenskih domov so se za tehnično učinkovite največkrat izkazali Dom starejših občanov Idila, d. o. o., Dom starejših občanov Bežigrad, Dom starejših občanov Fužine, Dom upokojencev Gradišče, Center starejših občanov Lucija, d. o. o., Center starejših občanov Ormož, d. o. o., Dom starejših Rakičan, Trubarjev dom upokojencev, Dom starejših občanov Gornja Radgona, d. o. o., ter Dom starejših občanov Krško. Našteti domovi predstavljajo z vidika, na katerem dosegajo tehnično učinkovitost, enote zgleda. Ker so bili ostali domovi z različnih vidikov manj učinkoviti od naštetih, lahko na prvo raziskovalno vprašanje, ali obstajajo razlike v tehnični učinkovitosti med slovenskimi domovi za upokojence, odgovorim pritrdilno.

Ker se domovi pri nas razlikujejo tako po kapitalu kot po številu zaposlenih, je temeljni cilj DEA-modela, da primerja omenjene značilnosti domov ter domovom, ki so manj učinkoviti, določi primerno enoto zgleda. Enota zgleda torej postane tisti dom med tehnično učinkovitimi, ki se po karakteristikah najbolj približa manj učinkovitemu domu. Enot zgleda je v primeru primerljivosti med domovi lahko več. V rezultatih DEA-analize smo imeli tudi omenjeno primerjalno metodo, vendar smo jo morali zaradi prevelikega obsega prilog iz rezultatov DEA- analize odstraniti. Na kratko bomo vseeno povzeli ugotovitve, da odgovorimo na drugo raziskovalno vprašanje, ali lahko slovenske domove upokojencev po tehnični učinkovitosti razvrstimo v določene skupine.

Ko smo učinkovitost ugotavljali z vidika zaposlenih in sredstev na število uporabnikov, so se kot tehnično učinkoviti izkazali Dom starejših Idila, d. o. o., Dom starejših občanov Bežigrad, Dom starejših občanov Fužine, Dom upokojencev Gradišče ter Trubarjev dom upokojencev. Z DEA-modelom smo pridobili rezultate primerjalne analize in ugotovili, da je bil Dom Idila, d. o. o., kot zgled dodeljen 20 organizacijam, kar pomeni, da ima 20 organizacij z vidika sredstev ter zaposlenih na število uporabnikov primerljive karakteristike kot Dom Idila, d. o. o. Dom starejših Bežigrad je predstavljal enoto zgleda 30 manj učinkovitim organizacijam, Dom starejših občanov Fužine 27 organizacijam, Dom upokojencev Gradišče 18 organizacijam ter Trubarjev dom upokojencev 31 organizacijam. Pri tem ima Dom starejših občanov Fužine zdaleč najvišji odnos med sredstvi in zaposlenimi, Dom Idila, d. o. o., pa ima ta odnos najnižji. Trubarjev dom upokojencev, ki je zgled največjemu številu domov, ima drugi najvišji odnos med sredstvi in zaposlenimi.

Glede na število domov, ki pripadejo posamezni enoti zgleda, lahko ugotavljamo, kakšne značilnosti prevladujejo v posamezni skupini domov, zaradi česar lahko tudi na drugo raziskovalno vprašanje odgovorim pritrdilno.

LITERATURA IN VIRI

1. Bevc, M. (2003). Učinkovitost in pravičnost visokošolskega izobraževanja v Sloveniji. *Teorija in praksa*, 1(40), 90–102.
2. Bisnode, d. o. o. (2019). *Podatki o slovenskih domovih upokojencev*. Pridobljeno 26. avgusta 2019 iz https://www.bisnode.si/gclid=EAIaIQobChMIx9xMXu5AIVBqW aCh1x-wrAEAAAYASAAEgJhqfD_BwE/
3. Campisi, D. & Costa, R. (2008). A DEA-based method to enhance intellectual capital management. *Knowledge and Process Management*, 15(3), 170–183.
4. Cepec, J. (2013). Zakaj potrebujemo insolvenčno pravo? *Lexonomica*, 5(2), 163–178.
5. Paço, C. L., & Pérez, J. M. C. (2013). The use of DEA (Data Envelopment Analysis) methodology to evaluate the impact of ICT on productivity in the hotel sector. *International Interdisciplinary Review of Tourism*.
6. Debevec, J. (2005). *Analiza učinkovitosti rednega študija članic Univerze v Ljubljani* (diplomsko delo). Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
7. Došenović Bonča, P. (2010). *Inovacije kot dejavnik učinkovitosti in uspešnosti bolnišnic v Sloveniji* (doktorska disertacija). Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
8. Evropska komisija. (2010, junij). *Evropska listina pravic in odgovornosti starejših, potrebnih dolgotrajne oskrbe in podpore*. Pridobljeno 14. septembra 2019 iz http://www.f3zo.si/data/upload/Evropska_listina_pravic_in_odgovornosti_starejsih.pdf
9. Evropska komisija. (2019, 27. februar). *Poročilo o državi – Slovenija 2019*. Pridobljeno 26. avgusta 2019 iz https://www.eu-skladi.si/sl/dokumenti/po-2020/2019_porocilo-o-drzavi-2019.pdf
10. Farrell, M. J. (1957). The measurement of productive efficiency. *Journal of the Royal Statistical Society: Series A (General)*, 120(3), 253–281.

11. Feng, Y. J., Lu, H. & Bi, K. (2004). An AHP/DEA method for measurement of the efficiency of R&D management activities in universities. *International Transactions in Operational Research*, 11(2), 181–191.
12. Hlebec, V. & Mali, J. (2013). Tipologija razvoja institucionalne oskrbe starejših ljudi v Sloveniji. *Socialno delo*, 52(1), 29–4.
13. Malačič, J. (2008). Socialnoekonomske posledice staranja prebivalstva. *Zdravniški vestnik*, 77(12), 793–798.
14. Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. (2019, 28. februar). *Vsebinsko poročilo – Inšpekcijski nadzori v letu 2018 za storitve institucionalno varstvo, pomoč družini na domu kot socialna oskrba na domu, socialni servis, za naloge občin in za izvajanje socialno varstvenih storitev brez ustreznih podlag*. Pridobljeno 26. avgusta 2019 iz <https://www.gov.si/assets/organi-v-sestavi/IRSD/Socialne-zadeve/a1847253f2/Vsebinsko-porocilo-za-leto-2018.pdf>
15. Pitz Prasl, T. (2012) *Pravna ureditev institucionalnega varstva starejših v republiki Sloveniji* (magistrska naloga). Maribor: Pravna fakulteta.
16. Pušnik, K. (2008). *Dejavniki izstopa podjetij s trga na primeru Slovenije* (doktorska disertacija). Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
17. Skupnost socialnih zavodov Slovenije. (2014). *Predstavitev storitev za starejše in dejavnosti domov*. Pridobljeno 26. avgusta 2019 iz http://www.ssz-slo.si/wp-content/uploads/2017/05/SSZ-Slovenije_brosura_predstavitev-domov_2014.pdf
18. Skupnost socialnih zavodov Slovenije. (2019a). *Predstavitev skupnosti*. Pridobljeno 26. avgusta 2019 iz <http://www.ssz-slo.si/skupnost-socialnih-zavodov-slovenije/>
19. Skupnost socialnih zavodov Slovenije. (2019b, 1. januar). *Pregled kapacitet institucionalnega varstva starejših in posebnih skupin odraslih*. Pridobljeno 26. avgusta 2019 iz <http://www.ssz-slo.si/wp-content/uploads/Register-z-zdravstvom-1.1.2019-za-objavo.pdf>
20. Skupnost Socialnih zavodov Slovenije. (2019c, 30. maj). *Pokritost potreb domskega varstva*. Pridobljeno 26. avgusta 2019 iz <http://www.ssz-slo.si/wp-content/uploads/POKRITOST-RS-30.5.2019-.pdf>
21. Skupnost socialnih zavodov Slovenije. (2019d). *Poziv vladi: pripravite akcijski načrt za reševanje prezasedenosti in kadrovske podhranjenosti v domovih za starejše 2019*. Pridobljeno 26. 8. 2019 iz <http://www.ssz-slo.si/poziv-vladi-pripravite-akcijski-nacrt-za-resevanje-prezasedenosti-in-kadrovske-podhranjenosti-v-domovih-za-starejse/>
22. SURS – Statistični urad Republike Slovenije. (2018). *Mednarodni dan starejših*. Pridobljeno 30. avgusta 2019 iz <https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/7682>
23. SURS – Statistični urad Republike Slovenije. (2019). *Število in sestava prebivalstva*. Pridobljeno 26. 8. 2019 iz <https://www.stat.si/StatWeb/Field/Index/17/104>
24. Širčelj, M. (2009). Staranje prebivalstva v Sloveniji. V V. Hlebec (ur.), *Starejši v družbi sprememb* (str. 18–20). Maribor: Aristej.
25. Tajnikar, (2006). *Mikroekonomija s poglavji iz teorije cen*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.

26. UMAR – Urad za makroekonomske analize in razvoj. (2017). *Strategija dolgožive družbe*. Pridobljeno 23. 8. 2019 iz http://www.umar.gov.si/fileadmin/user_upload/publikacije/kratke_analize/Strategija_dolgozive_druzbe/Strategija_dolgozive_druzbe.pdf
27. UMAR – Urad za makroekonomske analize in razvoj . (2019, 16. julij). *Dolgoročne projekcije izdatkov za pokojnine – način in metodologija priprave v okviru delovne skupine za staranje (AWG)*. Pridobljeno 4. septembra 2019 iz http://www.umar.gov.si/fileadmin/user_upload/publikacije/kratke_analize/Dolgorocne_projekcije_izdatkov_za_pokojnine/Dolgorocne_projekcije_izdatkov_za_pokojnine.pdf

PRILOGE

Priloga 1: Podatki o slovenskih domovih upokoencev

Tabela 1: Podatki o slovenskih domovih upokoencev

Dom upokoencev	Nepremičnine	Oprema in druga opr. osn. sr.	Skupaj sredstva	Str. mat.	Str. Storitvev	Skupaj stroški (input)	Prihodki od poslovanja	Pov. št. Zaposlenih	Št. uporabnikov	Lastništvo
DSO VIČ RUDNIK (2 E)	31.778.176	3.513.201	35.291.377	1.682.817	703.766	2.386.583	9.013.019	296	570	J
DSO FUŽINE	10.815.921	1.490.588	12.306.509	572.625	280.815	853.440	2.917.136	81	195	J
DSO ŠIŠKA	6.426.062	1.498.063	7.924.125	650.553	539.518	1.190.071	3.794.269	118	230	J
DSO KAMNIK	7.268.378	1.753.922	9.022.300	527.775	183.150	710.925	3.009.662	96	191	J
DSO BEŽIGRAD	4.426.166	1.730.491	6.156.657	622.142	356.169	978.311	3.500.876	101	223	J
DU CENTER, Tabor - Poljane	23.182.492	3.338.050	26.520.542	1.141.271	530.052	1.671.323	6.889.650	195	433	J
DSO MOSTE-POLJE	4.684.804	1.865.970	6.550.774	491.613	361.728	853.341	3.429.428	112	212	J
DU DOMŽALE	5.637.243	1.412.194	7.049.437	572.176	304.306	876.482	2.891.497	84	170	J
DOM GROSUPLJE (2 E)	4.165.900	1.325.164	5.491.064	644.659	740.590	1.385.249	4.265.589	129	242	J
DSO HRASTNIK	3.477.586	762.973	4.240.559	327.779	324.823	652.602	2.076.213	67	132	J
DU IDRIJA d. o. o. (2 E)	12.559.334	617.940	13.177.274	852.298	525.746	1.378.044	5.384.457	150	295	Z
DSO KOČEVJE	4.169.872	1.382.480	5.552.352	528.856	301.464	830.320	2.621.469	87	174	J
DOM "TISJE" ŠMARTNO PRI LITJI	7.377.681	2.043.701	9.421.382	813.423	652.289	1.465.712	4.653.308	143	241	J
DSO LOGATEC	5.447.144	1.223.774	6.670.918	470.871	269.288	740.159	2.601.781	78	164	J
DOM POČITKA MENGEŠ (2 E)	3.324.929	2.245.401	5.570.330	746.136	668.994	1.415.130	4.516.281	137	261	J
RIVE d. o. o., DSO RIBNICA	10.993.969	363.253	11.357.222	424.665	361.715	786.380	2.832.913	74	154	Z
DU VRHNIKA	7.949.391	1.786.333	9.735.724	644.163	333.232	977.395	3.786.145	124	242	J
DSO IZLAKE - EBERLOV DOM	3.353.762	1.361.199	4.714.961	529.463	299.212	828.675	3.297.247	112	186	J
ZAVOD SV. TEREZIJE	n. p.	n. p.	2.577.267	217.714	155.269	372.983	1.517.030	41	77	Z
ZAVOD ŽUPNIJE TRNOVO	n. p.	n. p.	3.589.145	168.423	67.189	235.612	1.183.123	32	66	Z
DSO TEZNO	9.988.233	2.132.605	12.120.838	591.712	389.238	980.950	3.455.249	109	222	J
DSO LENART d. o. o.	7.962.726	328.427	8.291.153	660.810	297.397	958.207	3.199.552	89	165	Z
DOM STAREJŠIH IDILA d. o. o.	n. p.	n. p.	2.890.810	529.788	331.889	861.677	2.732.842	84,00	164	Z
DOM DANICE VOGRINEC MARIBOR (2 E)	12.095.728	4.918.227	17.013.955	2.341.062	1.506.675	3.847.737	12.665.248	399	809	J
SONČNI DOM d. o. o.	8.100.310	136.202	8.236.512	476.878	351.812	828.690	3.168.282	100	164	Z

se nadaljuje

Tabela 1: Podatki o slovenskih domovih upokojencev (nad.)

Dom upokojencev	Nepremičnine	Oprema in druga opr. osn. sr.	Skupaj sredstva	Str. mat.	Str. Storitvev	Skupaj stroški (input)	Prihodki od poslovanja	Pov. št. Zaposlenih	Št. uporabnikov	Lastništvo
CSO ORMOŽ d. o. o.	n. p.	n. p.	2.890.659	454.728	208.001	662.729	2.627.406	98	157	Z
DOM POD GORCO d. o. o.	7.716.910	325.818	8.042.728	536.571	270.775	807.346	3.338.947	94	152	Z
DU PTUJ (4 E)	23.548.785	6.137.299	29.686.084	1.776.888	1.330.802	3.107.690	9.806.763	325	559	J
DOM DR. JOŽETA POTRČA POLJČANE (2 E)	9.178.906	3.872.946	13.051.852	1.018.226	644.229	1.662.455	5.733.298	180	354	J
DSO DOSOR d. o. o.	7.604.915	663.386	8.268.301	651.078	308.750	959.828	3.287.898	88	132	Z
DSO GORNJA RADGONA d. o. o.	5.846.867	126.289	5.973.156	459.273	349.231	808.504	2.896.861	59	132	Z
DSO LJUTOMER (2 E)	5.595.833	1.437.906	7.033.739	536.274	200.541	736.815	2.984.643	101	176	J
DOM KUZMA d. o. o.	n. p.	n. p.	3.225.753	260.139	111.549	371.688	1.397.512	36	64	Z
DS LENDAVA	4.422.731	1.274.847	5.697.578	492.539	182.608	675.147	2.854.062	85	172	J
DS RAKIČAN (3 E)	4.542.881	2.458.885	7.001.766	1.103.939	841.704	1.945.643	6.719.093	227	372	J
DSO ILIRSKA BISTRICA	6.774.719	2.629.923	9.404.642	619.978	256.954	876.932	3.639.466	110	231	J
DU IZOLA	5.894.355	1.645.436	7.539.791	589.611	298.493	888.104	3.181.968	103	205	J
OBALNI DU KOPER	3.491.611	1.473.853	4.965.464	678.488	592.520	1.271.008	4.070.766	128	179	J
CENTER ZA STAREJŠE OBČANE LUCIJA d. o. o.	11.119.019	158.567	11.277.586	269.152	368.787	637.939	3.147.449	71	164	Z
DU POSTOJNA	4.304.384	1.180.207	5.484.591	423.437	231.614	655.051	2.598.061	84	160	J
DU SEŽANA	4.315.768	1.599.374	5.915.142	474.141	270.431	744.572	2.896.391	92	189	J
DSO HMELINA d. o. o.	4.676.015	74.112	4.750.127	410.712	211.530	622.242	2.698.309	79	152	Z
KOROŠKI DOM STAROSTNIKOV (2 E)	4.448.008	2.330.510	6.778.518	1.011.245	877.639	1.888.884	5.888.684	191	355	J
DOM STAREJŠIH NA FARI	6.030.044	1.656.686	7.686.730	522.259	337.282	859.541	3.097.008	89	190	J
DOM ZA VARSTVO ODRASLIH VELENJE	9.914.117	1.000.116	10.914.233	745.217	447.687	1.192.904	3.252.414	94	190	J
DSO TREBNJE (2 Enoti)	5.800.654	1.614.842	7.415.496	602.972	607.062	1.210.034	3.793.328	107	217	J
DSO NOVO MESTO	7.719.353	2.349.768	10.069.121	1.125.785	634.323	1.760.108	6.653.170	214	355	J
DSO ČRNOMELJ	4.402.101	1.653.953	6.056.054	553.245	462.768	1.016.013	3.184.027	88	191	J
DSO METLIKA	4.193.932	1.345.810	5.539.742	560.540	262.142	822.682	2.951.018	92	172	J

se nadaljuje

Tabela 1: Podatki o slovenskih domovih upokojencev (nad.)

Dom upokojencev	Nepremičnine	Oprema in druga opr. osn. sr.	Skupaj sredstva	Str. mat.	Str. Storitvev	Skupaj stroški (input)	Prihodki od poslovanja	Pov. št. Zaposlenih	Št. uporabnikov	Lastništvo
DSO KRŠKO	7.624.218	1.430.074	9.054.292	469.175	238.751	707.926	3.182.837	106	214	J
DUO IMPOLJCA, SEVNICA (3 E)	17.721.118	4.261.522	21.982.640	1.267.937	1.047.949	2.315.886	9.384.467	287	546	J
TRUBARJEV DOM UPOKOJENCEV	5.530.903	1.712.908	7.243.811	640.161	234.423	874.584	3.264.722	96	221	J
DSO PREDDVOR (2 E)	7.093.272	1.545.393	8.638.665	673.955	548.574	1.222.529	3.704.519	116	233	J
ZAVOD SV. MARTINA, BOHINJ	n. p.	n. p.	2.701.683	220.876	124.633	345.509	1.480.623	46	70	Z
DU DR. FRANCETA BERGELJA, JESENICE	4.701.004	1.835.665	6.536.669	578.829	316.888	895.717	3.575.657	129	196	J
DU KRANJ	7.706.968	1.965.730	9.672.698	720.543	406.037	1.126.580	4.589.984	152	214	J
DOM DR. JANKA BENEDIKA, RADOVLJICA	4.371.275	2.199.380	6.570.655	636.879	545.518	1.182.397	3.876.736	128	223	J
CSS ŠKOFJA LOKA	6.021.102	1.541.105	7.562.207	578.123	406.247	984.370	3.921.694	124	220	J
DOM PETRA UZARJA	3.014.311	1.305.041	4.319.352	454.405	283.495	737.900	3.029.055	98	181	J
DOM OB SAVINJI, CELJE	11.924.704	1.845.489	13.770.193	998.625	471.235	1.469.860	5.373.472	182	250	J
LAMBRECHTOV DOM, SLOVENSKE KONJICE	9.333.985	1.774.944	11.108.929	506.887	445.609	952.496	3.133.605	91	160	J
DOM STAREJŠIH ŠTENJUR	5.063.573	1.591.061	6.654.634	487.607	237.303	724.910	2.543.479	74	167	J
DU ŠMARJE PRI JELŠAH	4.761.052	1.904.595	6.665.647	569.949	306.629	876.578	3.342.764	107	206	J
DU POLZELA	6.478.745	1.628.913	8.107.658	605.929	410.676	1.016.605	3.348.654	100	224	J
COMETT DOMOVI d. o. o. (2 P)	6.965.472	491.951	7.457.423	722.261	400.675	1.122.936	4.952.325	142	265	Z
CONTRACO, ŠPESOV DOM VOJNIK d. o. o.	4.419.421	92.502	4.511.923	407.137	172.844	579.981	2.840.668	78	169	Z
DSO AJDOVŠČINA	2.289.257	1.265.996	3.555.253	440.039	215.550	655.589	2.463.105	83	151	J
DU NOVA GORICA (2 E)	7.685.960	2.215.875	9.901.835	997.176	564.249	1.561.425	6.218.485	206	318	J
DU GRADIŠČE	3.075.165	1.205.987	4.281.152	356.716	200.727	557.443	2.007.602	63	143	J
DU PODBRDO (3 E)	6.571.309	3.837.830	10.409.139	822.383	629.650	1.452.033	5.450.791	165	360	J
IZKLJUČENI DOMOVI:										
DEOS d. o. o. (8 PE)	120.337.109	1.954.440	122.291.549	2.919.087	5.389.656	8.308.743	26.021.510	687	932	Z

se nadaljuje

Tabela 1: Podatki o slovenskih domovih upokojencev (nad.)

Dom upokojencev	Nepremičnine	Oprema in druga opr. osn. sr.	Skupaj sredstva	Str. mat.	Str. Storitvev	Skupaj stroški (input)	Prihodki od poslovanja	Pov. št. Zaposlenih	Št. uporabnikov	Lastništvo
DU FRANC SALAMON - TRBOVLJE (2 PE)	2.667.994	1.460.405	4.128.399	1.062.336	850.109	1.912.445	5.899.398	195	354	J
DOM MARIJE IN MARTE, LOGATEC	n. p.	n. p.	172.121	262.554	288.136	550.690	1.331.194	40	67	Z
SVZ VITADOM d. o. o. (2 PE)	n. p.	n. p.	2.367	759.092	1.919.308	2.678.400	5.527.479	142	281	Z
ZAVOD SV. CIRILA IN METODA	n. p.	n. p.	16.883	279.925	440.752	720.677	1.749.834	60	85	Z
TALITA KUM ZAVOD POSTOJNA	n. p.	n. p.	193.473	203.467	112.503	315.970	679.845	22	42	Z
PENZION SREČA d. o. o.	n. p.	n. p.	783.559	57.382	238.160	295.542	726.709	11	38	Z
ZAVOD SV. RAFAELA VRANSKO	n. p.	n. p.	39.050	190.244	274.299	464.543	1.125.784	34	63	Z
TRURZIS d. o. o.	n. p.	n. p.	2.221.462	209.841	173.009	382.850	1.191.583	29	32	Z
ZAVOD PRISTAN	n. p.	n. p.	149.434	498.102	817.954	1.316.056	3.462.300	112	104	Z

Vir: Bisnode, d. o. o. (2019).

Priloga 2: Rezultati DEA analize z vidika uporabnikov, sredstev in zaposlenih

Tabela 2: Rezultati DEA analize z vidika uporabnikov, sredstev in zaposlenih

DMU	Rezultat
DOM STAREJŠIH IDILA d. o. o.	1
DSO BEŽIGRAD	1
DSO FUŽINE	1
DU GRADIŠČE	1
TRUBARJEV DOM UPOKOJENCEV	1
DOM DANICE VOGRINEC (2 enoti)	0,998021933
CONTRACO - ŠPESOV DOM VOJNIK d. o. o.	0,994814035
DU PODBRDO (3 enote)	0,979818862
DOM STAREJŠIH ŠTENJUR	0,971896587
DU POLZELA	0,969771022
CENTER ZA STAREJŠE OBČANE LUCIJA d. o. o.	0,959479957
CSO ORMOŽ d. o. o.	0,957367081
DSO GORNJA RADGONA d. o. o.	0,957090543
DSO ČRNOMELJ	0,954652406
KOROŠKI DOM STAROSTNIKOV (2 enoti)	0,946964803
DOM POČITKA MENGEŠ (2 enoti)	0,946636218
DS RAKIČAN (3 enote)	0,936507043
DU CENTER TABOR-POLJANE	0,930849552
DOM GROSUPLJE (2 enoti)	0,923729286
DOM STAREJŠIH NA FARI	0,921333385
DU SEŽANA	0,918161713
DSO LOGATEC	0,907862674
DSO ILIRSKA BISTRICA	0,906770539
DOM PETRA UZARJA	0,902976828
DSO KOČEVJE	0,89555361
DS LENDAVA	0,894709392
DSO AJDOVŠČINA	0,894677524
DSO TREBNJE (2 enoti)	0,891194713
DSO HRASTNIK	0,884037318
COMETT DOMOVI d. o. o. (2 podružnici)	0,877522881
ZAVOD ŽUPNIJE TRNOVO	0,876677176
DU DOMŽALE	0,874691021
DSO HMELINA d. o. o.	0,874591769
DSO PREDDVOR (2 enoti)	0,874130743
DSO KRŠKO	0,871778976
DU IZOLA	0,868215421
DU ŠMARJE PRI JELŠAH	0,867313406
DSO MOSTE-POLJE	0,866629126

se nadaljuje

Tabela 2: Rezultati DEA analize z vidika uporabnikov, sredstev in zaposlenih (nad.)

DMU	Rezultat
DSO TEZNO	0,866196575
RIVE d. o. o., DSO RIBNICA	0,864449064
DSO ŠIŠKA	0,861407993
DOM DR. JOŽETA POTRČA POLJČANE (2 enoti)	0,859023607
DOM ZA VARSTVO ODRASLIH VELENJE	0,857173848
DSO KAMNIK	0,854779762
DSO METLIKA	0,849503816
DU IDRIJA d. o. o. (2 enoti)	0,848011835
DU POSTOJNA	0,847960552
DU VRHNIKA	0,846211586
ZAVOD SV. TEREZIJE	0,844157492
DUO IMPOLJCA, SEVNICA (3 enote)	0,825836517
DOM DR. JANKA BENEDIKA, RADOVLJICA	0,823625067
DSO IZLAKE - EBERLOV DOM	0,819557924
DSO VIČ RUDNIK (2 enoti)	0,815147052
CSS ŠKOFJA LOKA	0,803466613
DSO NOVO MESTO	0,799825874
DSO LENART d. o. o.	0,796888648
DOM KUZMA d. o. o.	0,765765944
DSO LJUTOMER (2 enoti)	0,765264154
DOM TISJE ŠMARTNO PRI LITIJ	0,748524461
LAMBRECHTOV DOM, SLOVENSKE KONJICE	0,743037615
DU NOVA GORICA (2 enoti)	0,740796625
DU PTUJ (4 enote)	0,740115668
DU DR. FRANCETA BERGELJA, JESENICE	0,72046078
SONČNI DOM d. o. o.	0,709465855
OBALNI DU KOPER	0,701135291
DOM POD GORCO d. o. o.	0,69819585
ZAVOD SV. MARTINA, BOHINJ	0,695969752
DSO DOSOR d. o. o.	0,644450562
DU KRANJ	0,630882464
DOM OB SAVINJI, CELJE	0,596615554

Vir: MaxDEA 8 Basic (2019).

Priloga 3: Rezultati DEA analize z vidika uporabnikov, sredstev, zaposlenih in stroškov

Tabela 3: Rezultati DEA analize z vidika uporabnikov, sredstev, zaposlenih in stroškov

DMU	Rezultat
CENTER ZA STAREJŠE OBČANE LUCIJA d. o. o.	1
CONTRACO - ŠPESOV DOM VOJNIK d. o. o.	1
CSO ORMOŽ d. o. o.	1
DOM STAREJŠIH IDILA d. o. o.	1
DSO BEŽIGRAD	1
DSO FUŽINE	1
DSO KRŠKO	1
DU GRADIŠČE	1
TRUBARJEV DOM UPOKOJENCEV	1
DOM DANICE VOGRINEC (2 enoti)	0,999070136
DU PODBRDO (3 enote)	0,981273424
DU CENTER TABOR-POLJANE	0,977518008
DOM STAREJŠIH ŠTENJUR	0,971896587
DU POLZELA	0,969771022
DOM PETRA UZARJA	0,96002497
ZAVOD ŽUPNIJE TRNOVO	0,958206348
DSO GORNJA RADGONA d. o. o.	0,957090543
KOROŠKI DOM STAROSTNIKOV (2 enoti)	0,955915803
DSO ČRNOMELJ	0,954652406
DS RAKIČAN (3 enote)	0,94837399
DSO ILIRSKA BISTRICA	0,948210276
DOM POČITKA MENGEŠ (2 enoti)	0,946636218
DSO AJDOVŠČINA	0,943166196
DU SEŽANA	0,925901737
DOM GROSUPLJE (2 enoti)	0,923729286
DOM STAREJŠIH NA FARI	0,921333385
DSO KAMNIK	0,920773419
DS LENDAVALA	0,91624627
DSO LOGATEC	0,907862674
DSO KOČEVJE	0,89555361
DSO TREBNJE (2 enoti)	0,891194713
COMETT DOMOVI d. o. o. (2 podružnici)	0,886436632
DSO TEZNO	0,885162356
DU VRHNIKA	0,884622391
DSO IZLAKE - EBERLOV DOM	0,884201399
DSO HRASTNIK	0,884037318
DU IZOLA	0,879399675
DSO HMELINA d. o. o.	0,878319974

se nadaljuje

*Tabela 3: Rezultati DEA analize z vidika uporabnikov, sredstev, zaposlenih in stroškov
(nad.)*

DMU	Rezultat
DU DOMŽALE	0,874691021
DSO PREDDVOR (2 enoti)	0,874130743
DSO MOSTE-POLJE	0,870788873
DU ŠMARJE PRI JELŠAH	0,870047105
DU POSTOJNA	0,867080099
DSO VIČ RUDNIK (2 enoti)	0,865618349
RIVE d. o. o., DSO RIBNICA	0,864449064
DSO ŠIŠKA	0,861407993
DOM DR. JOŽETA POTRČA POLJČANE (2 enoti)	0,859023607
DOM ZA VARSTVO ODRASLIH VELENJE	0,857173848
DUO IMPOLJCA, SEVNICA (3 enote)	0,856777049
DU IDRIJA d. o. o. (2 enoti)	0,85162413
DSO METLIKA	0,850964578
ZAVOD SV. TEREZIJE	0,844874872
DOM DR. JANKA BENEDIKA, RADOVLJICA	0,824871947
DSO NOVO MESTO	0,817266629
DSO LJUTOMER (2 enoti)	0,814573449
CSS ŠKOFJA LOKA	0,806799744
DSO LENART d. o. o.	0,796888648
DU NOVA GORICA (2 enoti)	0,771836332
DU DR. FRANCETA BERGELJA, JESENICE	0,771282048
DOM KUZMA d. o. o.	0,765765944
DOM TISJE ŠMARTNO PRI LITIJI	0,748524461
LAMBRECHTOV DOM, SLOVENSKE KONJICE	0,743037615
DU PTUJ (4 enote)	0,740115668
SONČNI DOM d. o. o.	0,732537627
DOM POD GORCO d. o. o.	0,714481491
OBALNI DU KOPER	0,701536376
ZAVOD SV. MARTINA, BOHINJ	0,700363518
DU KRANJ	0,651202395
DSO DOSOR d. o. o.	0,644450562
DOM OB SAVINJI, CELJE	0,618527093

Vir: MaxDEA 8 Basic (2019).

Priloga 4: Rezultati DEA analize z vidika prihodkov od poslovanja, sredstev in zaposlenih

Tabela 4: Rezultati DEA analize z vidika prihodkov od poslovanja, sredstev in zaposlenih

DMU	Rezultat
DOM STAREJŠIH IDILA d. o. o.	1
DS RAKIČAN (3 enote)	1
DSO GORNJA RADGONA d. o. o.	1
DOM POČITKA MENGEŠ (2 enoti)	0,967245136
DOM GROSUPLJE (2 enoti)	0,956935968
CONTRACO - ŠPESOV DOM VOJNIK d. o. o.	0,949838246
CSO ORMOŽ d. o. o.	0,947168541
OBALNI DU KOPER	0,945973845
COMETT DOMOVI d. o. o. (2 podružnici)	0,942038632
KOROŠKI DOM STAROSTNIKOV (2 enoti)	0,939952968
ZAVOD SV. TEREZIJE	0,934708704
DOM DANICE VOGRINEC (2 enoti)	0,918122128
CENTER ZA STAREJŠE OBCANE LUCIJA d. o. o.	0,902868929
DSO BEŽIGRAD	0,886193118
DOM PETRA UZARJA	0,884911089
DSO ČRNOMELJ	0,881149734
DSO HMELINA d. o. o.	0,877859233
DSO NOVO MESTO	0,871672509
DSO TREBNJE (2 enoti)	0,860840692
DSO AJDOVŠČINA	0,857164709
DSO IZLAKE - EBERLOV DOM	0,854848629
DU NOVA GORICA (2 enoti)	0,840431489
DOM KUZMA d. o. o.	0,839983157
ZAVOD SV. MARTINA, BOHINJ	0,834693065
DU PODBRDO (3 enote)	0,833352337
DS LENDAVA	0,826636636
DOM DR. JANKA BENEDIKA, RADOVLJICA	0,8246325
DSO METLIKA	0,82395848
CSS ŠKOFJA LOKA	0,808437571
DOM TISJE ŠMARTNO PRI LITJI	0,806762011
TRUBARJEV DOM UPOKOJENCEV	0,796283566
DSO MOSTE-POLJE	0,795285882
DU ŠMARJE PRI JELŠAH	0,792000787
DSO ŠIŠKA	0,791024035
DSO DOSOR d. o. o.	0,790001276
DU SEŽANA	0,78822549
DOM POD GORCO d. o. o.	0,785636722
DU IDRIJA d. o. o. (2 enoti)	0,784111127

se nadaljuje

Tabela 4: Rezultati DEA analize z vidika prihodkov od poslovanja, sredstev in zaposlenih (nad.)

DMU	Rezultat
DSO HRASTNIK	0,780711258
DU GRADIŠČE	0,780124465
RIVE d. o. o., DSO RIBNICA	0,779697016
DU POSTOJNA	0,769609037
DU DOMŽALE	0,768252655
DOM STAREJŠIH NA FARI	0,76625886
DSO LENART d. o. o.	0,763332559
DUO IMPOLJCA, SEVNICA (3 enote)	0,760607757
DU POLZELA	0,759314622
DU KRANJ	0,759151094
DOM DR. JOŽETA POTRČA POLJČANE (2 enoti)	0,758779354
DU DR. FRANCETA BERGELJA, JESENICE	0,758077069
DSO KOČEVJE	0,756638598
ZAVOD ŽUPNIJE TRNOVO	0,75301612
DSO PREDDVOR (2 enoti)	0,752067856
DOM STAREJŠIH ŠTENJUR	0,742440474
DSO LOGATEC	0,737908976
DSO FUŽINE	0,733493066
DU IZOLA	0,732946134
DSO ILIRSKA BISTRICA	0,732045304
DU CENTER TABOR-POLJANE	0,719592956
DSO LJUTOMER (2 enoti)	0,716104458
SONČNI DOM d. o. o.	0,713248896
DOM ZA VARSTVO ODRASLIH VELENJE	0,704696838
DU VRHNIKA	0,702471113
LAMBRECHTOV DOM, SLOVENSKE KONJICE	0,701337747
DOM OB SAVINJI, CELJE	0,690497881
DSO KRŠKO	0,664644601
DSO KAMNIK	0,662801145
DU PTUJ (4 enote)	0,64689079
DSO TEZNO	0,645620344
DSO VIČ RUDNIK (2 enoti)	0,620158828

Vir: MaxDEA 8 Basic (2019).

Priloga 5: Rezultati DEA analize z vidika prihodkov od poslovanja, sredstev, zaposlenih in stroškov

Tabela 5: Rezultati DEA analize z vidika prihodkov od poslovanja, sredstev, zaposlenih in stroškov

DMU	Rezultat
CENTER ZA STAREJŠE OBČANE LUCIJA d. o. o.	1
CONTRACO - ŠPESOV DOM VOJNIK d. o. o.	1
CSO ORMOŽ d. o. o.	1
DOM STAREJŠIH IDILA d. o. o.	1
DS RAKIČAN (3 enote)	1
DSO GORNJA RADGONA d. o. o.	1
ZAVOD ŽUPNIJE TRNOVO	1
COMETT DOMOVI d. o. o. (2 podružnici)	0,986637373
DOM POČITKA MENGEŠ (2 enoti)	0,97065119
ZAVOD SV. TEREZIJE	0,965283433
DOM GROSUPLJE (2 enoti)	0,956935968
DOM PETRA UZARJA	0,956805219
OBALNI DU KOPER	0,953472125
KOROŠKI DOM STAROSTNIKOV (2 enoti)	0,950173745
DSO IZLAKE - EBERLOV DOM	0,933882648
DOM DANICE VOGRINEC (2 enoti)	0,931477358
DSO HMELINA d. o. o.	0,91967615
DSO AJDOVŠČINA	0,915733293
DSO NOVO MESTO	0,912685932
DSO BEŽIGRAD	0,907679802
DOM KUZMA d. o. o.	0,905189205
DSO KRŠKO	0,902636994
DU NOVA GORICA (2 enoti)	0,89845517
DOM POD GORCO d. o. o.	0,892571073
DS LENDAVAL	0,889573637
DSO ČRNOMELJ	0,886157577
ZAVOD SV. MARTINA, BOHINJ	0,879662215
DU IDRIJA d. o. o. (2 enoti)	0,877490035
DSO TREBNJE (2 enoti)	0,868368668
DU PODBRDO (3 enote)	0,863885725
DSO ILIRSKA BISTRICA	0,853373901
DSO METLIKA	0,851579748
DSO KAMNIK	0,850492708
DUO IMPOLJCA, SEVNICA (3 enote)	0,85017741
DSO DOSOR d. o. o.	0,847582838
TRUBARJEV DOM UPOKOJENCEV	0,847536201

se nadaljuje

Tabela 5: Tabela 5: Rezultati DEA analize z vidika prihodkov od poslovanja, sredstev, zaposlenih in stroškov (nad.)

DMU	Rezultat
CSS ŠKOFJA LOKA	0,846536128
DOM DR. JANKA BENEDIKA, RADOVLJICA	0,845424623
DU DR. FRANCETA BERGELJA, JESENICE	0,837535369
DOM STAREJŠIH NA FARI	0,836292395
DU CENTER TABOR-POLJANE	0,835643187
DSO MOSTE-POLJE	0,835464547
RIVE d. o. o., DSO RIBNICA	0,832418847
DU SEŽANA	0,831781886
DU KRANJ	0,82957954
DU ŠMARJE PRI JELŠAH	0,827052006
DU POSTOJNA	0,82668538
DOM TISJE ŠMARTNO PRI LITIJ	0,822633933
DSO LJUTOMER (2 enoti)	0,822122993
DSO LENART d. o. o.	0,82066961
DOM STAREJŠIH ŠTENJUR	0,817835679
DU GRADIŠČE	0,810977162
SONČNI DOM d. o. o.	0,809749737
DSO ŠIŠKA	0,808688169
DSO LOGATEC	0,807933069
DU DOMŽALE	0,804891061
DSO HRASTNIK	0,800010735
DU VRHNIKA	0,798208905
DU POLZELA	0,794051373
DOM DR. JOŽETA POTRČA POLJČANE (2 enoti)	0,792776294
DU IZOLA	0,788133139
DSO FUŽINE	0,784650625
DSO KOČEVJE	0,777414777
DOM OB SAVINJI, CELJE	0,768414324
LAMBRECHTOV DOM, SLOVENSKE KONJICE	0,76795792
DSO PREDDVOR (2 enoti)	0,767456241
DSO VIČ RUDNIK (2 enoti)	0,762334513
DSO TEZNO	0,757758893
DU PTUJ (4 enote)	0,723362539
DOM ZA VARSTVO ODRASLIH VELENJE	0,719704833

Vir: MaxDEA 8 Basic (2019).

Priloga 6: Rezultati DEA analize z vidika uporabnikov, prihodkov od poslovanja, sredstev, zaposlenih in stroškov.

Tabela 6: Rezultati DEA analize z vidika uporabnikov, prihodkov od poslovanja, sredstev, zaposlenih in stroškov

DMU	Rezultat
CENTER ZA STAREJŠE OBČANE LUCIJA d. o. o.	1
CONTRACO - ŠPESOV DOM VOJNIK d. o. o.	1
CSO ORMOŽ d. o. o.	1
DOM STAREJŠIH IDILA d. o. o.	1
DS RAKIČAN (3 enote)	1
DSO BEŽIGRAD	1
DSO FUŽINE	1
DSO GORNJA RADGONA d. o. o.	1
DSO KRŠKO	1
DU GRADIŠČE	1
TRUBARJEV DOM UPOKOJENCEV	1
ZAVOD ŽUPNIJE TRNOVO	1
DOM DANICE VOGRINEC (2 enoti)	0,999070136
COMETT DOMOVI d. o. o. (2 podružnici)	0,986637373
DU PODBRDO (3 enote)	0,981273424
DU CENTER TABOR-POLJANE	0,977518008
DSO ČRNOMELJ	0,977148506
DOM STAREJŠIH ŠTENJUR	0,974478889
DU POLZELA	0,970765339
DOM POČITKA MENGEŠ (2 enoti)	0,97065119
ZAVOD SV. TEREZIJE	0,965283433
DOM PETRA UZARJA	0,96002497
DOM GROSUPLJE (2 enoti)	0,956935968
KOROŠKI DOM STAROSTNIKOV (2 enoti)	0,955915803
OBALNI DU KOPER	0,953472125
DSO ILIRSKA BISTRICA	0,948210276
DSO AJDOVŠČINA	0,943166196
DSO IZLAKE - EBERLOV DOM	0,933882648
DOM STAREJŠIH NA FARI	0,933593803
DU SEŽANA	0,925901737
DSO KAMNIK	0,920773419
DSO TREBNJE (2 enoti)	0,920556136
DSO HMELINA d. o. o.	0,91967615
DS LENDAVA	0,91907355
DSO LOGATEC	0,916217799
DSO NOVO MESTO	0,912685932

se nadaljuje

Tabela 6: Tabela 6: Rezultati DEA analize z vidika uporabnikov, prihodkov od poslovanja, sredstev, zaposlenih in stroškov (nad.)

DMU	Rezultat
DOM KUZMA d. o. o.	0,905189205
DU NOVA GORICA (2 enoti)	0,89845517
DSO KOČEVJE	0,895862881
RIVE d. o. o., DSO RIBNICA	0,894436957
DOM POD GORCO d. o. o.	0,892571073
DU DOMŽALE	0,888130755
DSO HRASTNIK	0,887993002
DU IDRIJA d. o. o. (2 enoti)	0,886442165
DSO PREDDVOR (2 enoti)	0,885817366
DSO TEZNO	0,885162356
DU VRHNIKA	0,884622391
DU IZOLA	0,879804454
ZAVOD SV. MARTINA, BOHINJ	0,879662215
DSO ŠIŠKA	0,878845923
DU ŠMARJE PRI JELŠAH	0,874344638
DOM DR. JOŽETA POTRČA POLJČANE (2 enoti)	0,873833504
DSO MOSTE-POLJE	0,870788873
DOM ZA VARSTVO ODRASLIH VELENJE	0,869302068
DU POSTOJNA	0,867080099
DSO VIČ RUDNIK (2 enoti)	0,865618349
DUO IMPOLJCA, SEVNICA (3 enote)	0,863159934
DSO METLIKA	0,862848661
DSO DOSOR d. o. o.	0,847582838
CSS ŠKOFJA LOKA	0,846536128
DOM DR. JANKA BENEDIKA, RADOVLJICA	0,845424623
DU DR. FRANCETA BERGELJA, JESENICE	0,837535369
DSO LENART d. o. o.	0,831020442
DU KRANJ	0,82957954
DSO LJUTOMER (2 enoti)	0,824161508
DOM TISJE ŠMARTNO PRI LITIJ	0,822633933
SONČNI DOM d. o. o.	0,809749737
LAMBRECHTOV DOM, SLOVENSKE KONJICE	0,775111177
DOM OB SAVINJI, CELJE	0,768414324
DU PTUJ (4 enote)	0,762784708

Vir: MaxDEA 8 Basic (2019).